

JESEN
ZIMA 1964.

INFORMATIVNI bilten

Centra za dokumentaciju i informacije
Saveza likovnih umetnika Jugoslavije

SAVREMENA JUGOSLOVENSKA GRAFIKA

Jugoslovenska grafika ima već svoju vekovnu istoriju. U novijoj istoriji naše grafike razlikujemo tri perioda: do godine 1914, vreme između dva velika rata i vreme posle oslobođenja.

Do 1914. godine najviše se istakao Zagreb. Prvi koji je među Jugoslovenima izabrao grafiku za svoj glavni izražajni način bio je Tomislav Krizman koji je osnovao i prvu domaću grafičku školu, merodavnu za razvitak hrvatske grafike i posle prvog svetskog rata.

Posle prvog svetskog rata, u doba duhovnih kriza koje su potresle svet, grafika je jedanput i kod nas doživela vanredan procvat što je dovelo do stvaranja grupe i škola. U Beogradu je prvu školu otvorio Ljuba Ivanović koji je gajio još u tradicionalnom smislu pejzaž, vedutu i slično. Učitelj mlade generacije, Mihajlo S. Petrov, sklon je, naprotiv, već društvenoj kritici koju je osobito izrazio Đorđe Andrejević-Kun i delimično Mirko Kujačić. Grafici sklone bile su dalje, osobito avangardističke grupe kao „Zenit”.

Grafiku kao umetnost intimnog umetničkog izražavanja propagirao je u Hrvatskoj Miljenko Đurić. U tom smislu su se istakli Ljubo Babić, Vilko Gecan, Milivoj Uzelac, Marjan Trepše i drugi. U pravcu društvene kritike, na razvoj hrvatske grafike uplivala je, posebno od godine 1929, „Zemlja”.

U Sloveniji je prve umetnički produbljene grafike dao ekspresionizam braće Franceta i Toneta Kralja. Iz škole A. Brömsea u Pragu Božidar Jakac posredovao je lirsko-ekspresionističko raspoloženje. Jakac je bio u Sloveniji prvi koji je glavne umetničke snage posvetio grafici, njenoj tehnici i propagandi. Iz iste škole treba pomenuti Miha Maleša, Veno Pilonu, Maksima Sedeja, Nande i Draga Vidmara kao i Trščanina Avgusta Černigoja.

Drugi svetski rat prekinuo je ovaj nadobudni razvoj. Do tada u našoj široj javnosti kao manje vredan umetnički posao, prezirana grafika postala je preko noći dobrodošao instrument naše borbe. Mnogi od najistaknutijih grafičara povukli su se sa partizanima u teško pristupačne šume i gorske predele. U tom radu osobito su se istakli: Đorđe Andrejević-Kun, Pivo Karamatijević, Marjan Detoni, Vanja Radauš, Kosta Angeli Radovani, Krsto Hegedušić, Edo Murtić, Božidar Jakac, France Mihelić, Niko Pirnat, braća Vidmar, Ive Šubic, i mnogi drugi.

Sa oslobođenjem počinje, od godine 1945, treći period razvitka jugoslovenske grafike koga bismo mogli sa punim pravom nazvati zlatnim vekom.

Jugoslovenska umetnost bila je posle oslobođenja već veoma spremna da se uključi u međunarodnu utakmicu. To važi osobito za grafiku koja je raspolagala iskustvima koja su najvidniji predstavnici drugog perioda, Jakac, Maleš, Petrov, Andrejević-Kun i Krizman, lično predali novoj generaciji.

Za razvitak naše savremene likovne kulture uopšte, a posebno grafike, od najvećeg je značaja vreme oko 1950. kada je bio obnovljen stalni dodir sa međunarodnim likovnim manifestacijama, u prvom redu sa Bijenalom u Veneciji, gde smo 1954. izložili izbor grafike i uspeli toliko da je jedna nagrada bila priznata France Miheliću.

Godine 1949. u Beogradu osnovan Grafički kolektiv a 1954. osnovan je i Klub prijatelja grafike, Arta. U Ljubljani, godine 1955. osnovan je Međunarodni grafički bijenale koji se brzo razvio u jedno od najuglednijih institucija svoje vrste u svetu. Godine 1960. osnovani bijenale jugoslovenske grafike u Kabinetu grafike JAZU, znatno je dopunio mogućnost redovnog upoređivanja rezultata naše grafike.

Zoran Kržišnik je analizom ove strane naše savremene grafike utvrdio najvažnije grupe: figurativce (Angeli Radovani, Čelić, Jakac, Makuc, Maleš, Maskareli), arhaične ekspresioniste (Pregelj, Vujaklija), slikarski raspoložene stvaraoce (Kulmer, Murtić, Srbinović), između predmeta i apstrakcije (Debenjak, Detoni, Kinert), nadrealiste (Hegedušić, Kratchvil, Mihelić, Prica, Restek), poetične realiste (Ankica Oprešnik), apstraktne (Bernik, Borčić). Ja bih

M. Petrov — Raspevana šuma, meka prevlaka

dodao i geometrizam Picelja, magičnost Ordana Petlevskog i fantastični smer koji u Beogradu od 1958. sve više osvaja pozicije u slikarstvu i čije stvaranje nije moguće jednostavno identifikovati sa nadrealizmom.

I ovogodišnja majska izložba u Beogradu kao i Treći bijenale u Zagrebu potvrđuje, uprkos činjenici da realističke generacije još uvek nisu izumrle, da je realizam u klasičnom smislu iščezao iz grafike mlade generacije. Ukoliko se on dapače i dosta često pojavljuje, radi se o fantastičnom i aluzivnom realizmu, koji, kako se čini, osvaja sve više pozicije u savremenom stvaralaštvu, mada se perhorescira iluzija prostora te se sve podređuje ploštini i fantastički ritmičkoj i geometrijski strogoj organizaciji forme.

Broj umetnika grafičara u Jugoslaviji u zadnjih petnaest godina vanredno je porastao.

Ugled naše grafike u svetu dokazuje da je ona i tehnički i po stvaralačkoj jačini dostigla stepen umetnosti vodećih centara.

France STELE

STANJE I MATERIJALNA OSNOVA REPRODUKTIVNE GRAFIKE U JUGOSLAVIJI

Od oko 200 članova Društva likovnih umetnika Slovenije, 30 ih se bavi aktivno reproduktivnom grafikom. Od ovih, deset umetnika u Ljubljani ima sopstvene prese, odnosno opremjene grafičke studije. Pomenimo još da se radi o mašinama dosta dobrog kvaliteta i pristojnog formata. Pri Udruženju postoji jedan grafički studio, ali on još nije sasvim oformljen uglavnom zbog nekih nerešenih organizacionih i materijalnih pitanja.

U toku 1963. godine, prema registraciji kancelarije Društva slovenačkih likovnih umetnika, otkupljeno je u Ljubljani 174 grafička lista u bruto iznosu od 4.055.000.— dinara.

Po završetku nove zgrade Galerije, 1955. godine, organizovana je prve međunarodna izložba grafike u Ljubljani. Značaj i obim izložbe svakom sledećom prilikom se povećavao tako da je danas, slobodno možemo reći, to najkompletnija smotra svetske grafike bijenalskog tipa.

Postoji i zanimljiv projekat stvaranja grafičkog studija, koji bi bio kompletno opremljen i sa dobrim mašinama i stručnim majstorom, gde bi se organizovali

kursevi za mlađe grafičare-početnike i pozivali na razgovore i susret pojedini značajni i interesantni grafičari iz zemlje i inostranstva.

U Ljubljani je u zadnje vreme izdata grafička monografija Debenjaka, Božidara Jakca i France Miheliča.

Od 450 članova ULUH-a oko 50 ih se bavi grafikom više ili manje aktivno. Sopstvene prese za litografiju ili duboku štampu poseduju četiri umetnika. Ostali koriste grafički studio pri Udruženju, ili neke druge mogućnosti. U toku poslednjih pet do šest godina, u ovom studiju ULUH-a štampano je za izdavačko preduzeće „Naprijed“ šest ili sedam mapa sa po deset grafika poznatih zagrebačkih grafičara.

U SR Hrvatskoj približno 1962. i 1963. godine utrošeno je 863.000 dinara za otkup grafika.

Zadruga likovnih umetnika Hrvatske, Likum, osnovala je neku vrstu kluba prijatelja grafike i umetnosti pod nazivom „Grafički klub“. Građani, članovi kluba, imaju mogućnosti da okupe opremljene listove grafike od 2—7.000 dinara po komadu.

Najznačajnija grafička ustanova u Zagrebu jeste Grafički kabinet Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti. To je prva i još uvek jedina ustanova ove vrste u zemlji. Od 1960. godine u Kabinetu grafike, svake druge godine priređuje se izložba grafike jugoslovenskog obima uz finansijsku podršku gradskih, republičkih i saveznih institucija.

Od 443 članova ULUS-a, 25 ih je u grafičkoj sekciji a još 20 se aktivnije bavi grafikom. Za sada u Beogradu ne postoji nikakva kolektivna radna prostorija sa potrebnim mašinama, sem na akademijama. Beogradski grafičari očekuju uređenje novog studija za koji su obezbedene prostorije.

Nekoliko beogradskih grafičara (možda njih pet) ima sopstvene prese, uglavnom manjeg formata.

Izgledalo je da se, zamiranjem delatnosti grupe i galerije „Grafički kolektiv“ kao i zatvaranjem studija, zanos prema grafici među umetnicima gasi. Srećom, posle kratkog perioda kolebanja, u Savetu za kulturu NO grada Beograda podržano je shvatanje o neophodnosti daljeg postojanja ove galerije i obezbeđena su sredstva za adaptaciju i dalji rad u profesionalnijim uslovima.

Za otkup grafika u 1963. godini dodeljen je bruto iznos od 2.485.000.— dinara.

Grafička sekcija Saveza likovnih umetnika Jugoslavije osnovana je na III kongresu likovnih umetnika Jugoslavije 1953. godine. Neposredni cilj osnivanja bio je priprema I savezne izložbe grafike (održava-

Posle Prvog skupa vajara u Valjevu i Prvog skupa slikara Jugoslavije u Subotici, pristupilo se tokom 1964. godine pripremanju za prvi sastanak grafičara Jugoslavije. Organizacioni odbor za ovaj sastanak formirao je Savez likovnih umetnika Jugoslavije i Likovni susret Palić.

Prvi simpozijum grafičara Jugoslavije otvorio je Boško Karanović, generalni sekretar Saveza likovnih umetnika Jugoslavije. Simpozijumu su kao gosti prisustvovali Sveta Lukić, predsednik Kulturno-prosvetnog veća Republike skupštine, Raša Radujković, član Izvršnog veća AP Vojvodine, Katarina Sokolović, sekretar Sekretarijata za kulturu AP Vojvodine, zatim predstavnik Saveza likovnih umetnika primenjenih umetnosti Jugoslavije, predstavnik Moderne galerije iz Beograda i Ljubljane, grafičkih preduzeća iz Subotice i drugi.

Inž. Laslo Baia, predsednik saveta Likovnog susreta i narodni poslanik, u ime domaćina, pozdravio je ovo savetovanje, naše istaknute umetnike-grafičare, predstavnike društveno-političkih organizacija i upravnih organa, poželevši svima uspeh u radu. On je između ostalog rekao: „Likovni susret Palić, kao jedinstvena smotra najviših dostignuća u likovnim kolonijama, sve više se razvija i kao kulturna tribina dogovora naših najeminentnijih likovnih umetnika a prvenstveno za unapređenje našeg likovnog stvaralaštva, za uključivanje naše savremene umetnosti u životne tokove našeg društva. Razumljivo je da se na ovom Simpozijumu, pored pitanja idejne i umetničke sadržine naše grafike, pojavljuju i pitanja njene materijalne, tehničke i kadrovske baze, njene povezanosti i sa drugim granama umetničkog stvaralaštva i njene saradnje i sa našom grafičkom industrijom“.

Na samom početku rada, Boško Karanović je saopštio odluku Saveza likovnih umetnika Jugoslavije po kojoj je Savez, na osnovu ustanovljene nagrade najistaknutijim stvaralacima, dodelio nagradu Božidaru Jakcu za visoka ostvarenja u oblasti likovnih umetnosti.

Pošto su pročitani referati, učesnici Simpozijuma diskutovali su o problemima umetničke grafike, organizacionim pitanjima i pitanjima daljeg razvoja ove umetničke discipline.

Dragoslav Stojanović-Sip ukazivao je u svojoj diskusiji da ne postoje bitne razlike između (takozvane čiste i primenjene grafike i da tu činjenicu treba i organizaciono regulisati u stalnoj saradnji grafičara bez obzira da li su članovi Saveza likovnih umetnika ili Saveza likovnih umetnika primenjenih umetnosti. On je insistirao da se organizuju zajedničke akcije oba saveza i da se te akcije vode od strane zajedničkih tela. Istu misao izrazio je i Vilko Gliha koji je ovaj problem postavio sa aspekta kvaliteta, ukazujući da kvalitet približava i jedan drvorez, linorez, suhu iglu svakoj kvalitetnoj ilustraciji, opremi knjige ili opremi ambalaze.

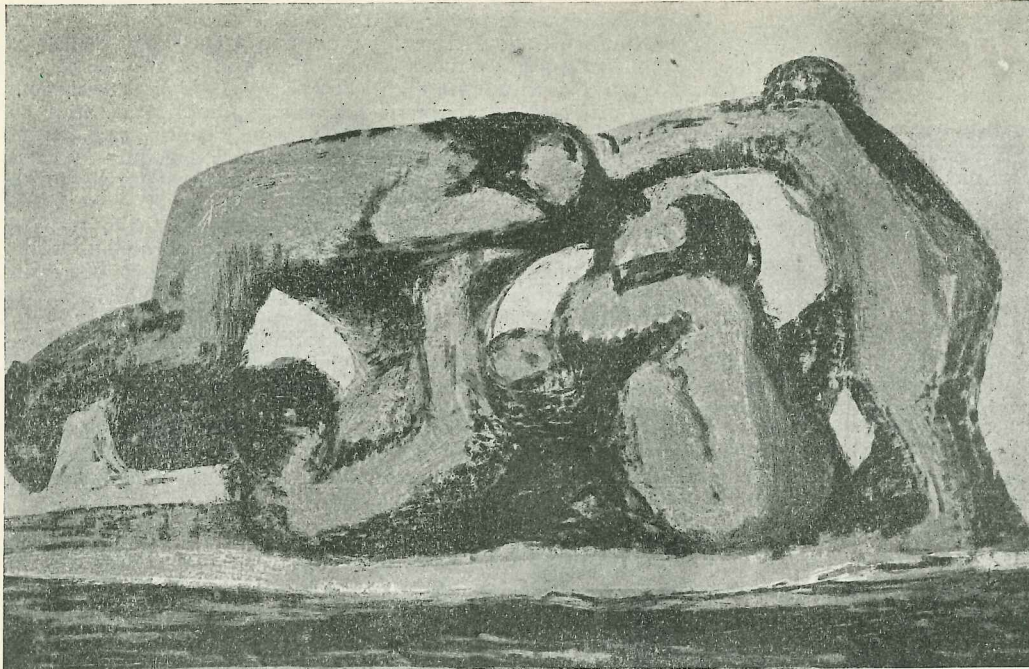
Aleksandar Luković analizirao je uzroke koji dovode do visoke cene grafičkog lista, a time i do malog broja kupaca. Po njegovom mišljenju uticaj otkupnih komisija koje povremeno sa izložbi otkupljuju grafiku, dovodi do težnje umetnika da jednom prodajom pokriju sve troškove rada na grafici. Tako formirane visoke cene nisu opravdane, a da bi se stanje popravilo trebalo bi formirati grafičke radionice u kojima bi se umnožavao veliki broj grafika čime bi im se cena znatno snizila, te bi i broj kupaca bio veći. To je jedan vid problema. Drugi vid problema,

PRVI SIMPOZIJUM GRAFIČARA JUGOSLAVIJE

Luković vidi u potrebi stalne saradnje grafičara i grafičke industrije. Ova saradnja može koristiti obostrano — i umetnicima i samoj grafičkoj industriji.

Imre Dević saopštio je prisutnima da je dobio saglasnost grafičkih preduzeća u Subotici za osnivanje jedne eksperimentalne grafičke radionice, što će upravo omogućiti stalan kontakt grafičke industrije i umetnika-grafičara. Takva radionica, koja bi bila vezana direktno za privredu, ne bi zavisila od dotacija. Savez likovnih umetnika Jugoslavije zamoljen je da postavi program rada jedne takve radionice.

France Stele govorio je o umetničkim problemima grafike, ističući da u svom razvoju grafika često prelazi svoje granice baveći se sporednim problemima. No, njegov utisak o jugoslovenskoj izložbi grafike koja je postavljena na Paliću veoma je pozitivan, jer se oseća da se grafika vraća svojim osnovnim problemima i da je u stanju da prevaziđe izvesnu prolaznu krizu. On je naglasio da je „slika koju ova izložba pruža pozitivna u smislu pravilnog grafičkog stava, stava umetnika prema grafičkoj tehnici i umetnosti“.

Kosta Angeli Radovani — Tri žene i muškarac, litografija

Božidar Jakac osudio je diletantizam u grafičkoj industriji, turističkoj propagandi, a posebno je prigovorio likovnoj kritici koja opširno piše o sporednim likovnim pojavama, dok neku veću i značajnu izložbu zanemari. On je pri tome mislio i na izložbu Jugoslovenske grafike u Subotici.

Marjan Tršar govorio je o problemu likovne kritike i ukazao da je njena uloga veoma velika u popularisanju likovne umetnosti, a posebno grafike. I sami umetnici moraju pomoći likovnim kritičarima sa kojima moraju doći u kontakt i dati im podatke za napise. „Mislim da smo mi sami tome mnogo krivi, jer je grafika toliko složena, a svaki stvaralac-grafičar čuva svoje tajne, te likovna kritika ne može da populariše ovu umetničku granu”, rekao je na kraju Marjan Tršar.

Milivoj Nikolajević govorio je o nekim umetničkim problemima grafike, pa je i on istakao da je vrednost grafike u njenoj jednostavnosti. Međutim, po njegovom mišljenju, uticaji slikarstva i skulpture na grafiku nisu pozitivni. Izlaganje je zaključio duhovitom sentencijom: „Crno u grafici ima vrednost i nezamenljivost hleba, a belo — vrednost i nezamenljivost vode u životu”.

U svojoj diskusiji Boško Karanović je između ostalog rekao: „Kada je reč o karakteru Simpozijuma, on mora da obuhvati u prvom redu odnos umetnika-stvaraoca i društva. U nizu sličnih savetovanja trebalo bi takođe govoriti i o pronalascima i novim dostignućima koji bi mogli svima da koriste. Da li je ova izložena grafika uopšte povezana sa razvojem likovne misli i društvene misli kod nas? Mislim da je to jedno od krupnih pitanja. To je predmet jednog posebnog i ozbiljnog referata. Ja mislim — rekao je dalje Karanović — da je grafika svoje mesto već izborila, i da je istovremeno podelila sudbinu slikarstva i skulpture. Tako se i za grafiku otvorio problem funkcije likovne umetnosti u društvu i njena sudbina je povezana sa zbivanjima kojima smo mi i savremenici i činioци”. Diskutant dalje ističe tešku situaciju u izdavačkim kućama, a naročito ukazuje na nesolidnu opremu udžbenika. „U Beogradu, na primer, — po rečima Karanovića — svega jedan promil iznose troškovi grafičke opreme knjiga, a to je jedan od teških primera”. „Mislim da su zapravo kolonije — u svim onim formama kako su se pojavljivale, sa krizama, gašenjem i ponovnim javljanjem — ona forma koju mi, kao profesionalna organizacija, pa i sve društvene i političke organizacije, treba svestrano da prihvatimo, da ih razvijemo da postanu okosnica kulturnog i likovnog zbivanja u komuni.”

Duško Šojlev ukazao je na mnogobrojne mogućnosti povezivanja umetničke grafike sa proizvodnjom pokazujući da se orijentacija umetnika mora prilagoditi novim uslovima. Umetnici se ne mogu više držati samo budžeta, već se moraju okrenuti industriji koja danas ostvaruje velika materijalna sredstva. Tako na

ne u Beogradu februara 1954.) sa koje je trebalo izvršiti izbor radova za jugoslovenski deo bijenala u Veneciji za tu godinu. Grafička sekcija Saveza postigla je i važnu menadžersku ulogu u smislu povezivanja sa značajnim institucijama i salonima grafike van zemlje i u traženju mogućnosti za plasman naše grafičke likovne kulture u inostranstvu.

Savez likovnih umetnika Jugoslavije organizovao je samostalne ili, u saradnji sa Komisijom za kulturne veze sa inostranstvom, veći broj reprezentativnih izložbi savremene jugoslovenske grafike u zemljama Južne i Severne Amerike, Evrope, Afrike i Azije.

Kao deo aktivnosti grupe i galerije „Grafički kolektiv”, 1954. godine formirana je sekcija ARTA u Beogradu. Kasnije se ona osamostalila.

Mapu grafike jednog beogradskog umetnika (B. Karanovića) štampalo je preduzeće „Naprijed” iz Zagreba 1963. godine.

O stanju grafike u drugim centrima naše zemlje nemamo određenih podataka.

Savez likovnih umetnika Jugoslavije uvezio je do sada hartiju u vrlo neredovnim razmacima što je zavisilo od odobrenih deviznih sredstava.

Oseća se potreba za formama kojima bi bilo omogućeno da stimuliraju i prodaju jednu ekskluzivnu i avangardnu radinost i sa druge strane da direktno utiču na izdavačku proizvodnju i štamparsku industriju, što je jedno od vapajućih potreba naših dana.

Marko KRSMANOVIĆ

primer grafička industrija godišnje izdaje štampu u milionskim tiražima, ima snažnu materijalnu i organizacionu podlogu, a s druge strane, umetnička grafika sve više gubi tlo pod nogama, jer je njena materijalna baza nedovoljna. „Odgovor dakle ne treba tražiti — rekao je Šojlev — u ponovnoj centralizaciji, nego u prihvatanju nekih novih oblika likovnog života koji bi spojio produkciju sa kreativnim snagama”.

Pored ostalih u diskusiji su još učestvovali Josip Restek koji je ukazao na potrebu kontakta umetnika i društva i Mihajlo Petrov koji je insistirao na konkretnim predlozima za dalji rad jugoslovenskih grafičara.

Na kraju Simpozijuma usvojeni su:

Zaključci:

1. Likovni umetnici-grafičari Jugoslavije svesni su da je jugoslovenska grafika posle rata, a naročito u poslednjih deset godina, postigla nagli i veliki uspon, kao i uspeh u međunarodnim i jugoslovenskim relacijama za likovno-kvalitetna ostvarenja i nacionalno obeležje.

2. Grafička umetnost je integralni deo sveukupnog kreativnog rada i kao takva ravnopravna i punovredna sa svim područjima likovnog stvaralaštva.

3. Grafička umetnost je širinom svoje delatnosti i svojstvom komunikativnosti postala opštedruštvena potreba, što obavezuje društvo da je prihvati, stimuliše i razvija. Za dalji razvoj grafičke umetnosti i oplemenjivanje opreme materijalne proizvodnje (knjige, roba kao vizuelna komunikacija itd.) nužno je razvijati organizovanu saradnju likovnih umetnika-grafičara sa proizvodnjom i naučnim službama.

4. Na planu integracije umetnosti u društveni život imperativno se nameće stalna aktivnost provođenja sinteze grafičke umetnosti i svih vidova savremene materijalne kulture.

5. Potrebno je obrazovati savremene likovne kadrove koji će u metodu svoga rada raspolagati kompletnim poznavanjem svih aspekata savremene grafičke umetnosti. U tom smislu potrebno je da društvo i privreda učestvuju i u procesu obrazovanja kadrova.

6. Na svim područjima grafičkog oblikovanja i stvaralaštva treba se boriti protiv diletantizma i kiča. U interesu zaštite likovnog kvaliteta i intimne umetničke grafike (kao i primenjene grafike, tzv. dizajna, potrebno je regulisati odnose objektivne, stručne i kvalitetne kritike.

7. Za uspešno sprovođenje politike likovne saradnje u društvu, nužno je svestrano pomoći sintezu organizacija i ustanova koje će profesionalno i praktički rešavati najaktuelnije probleme grafičke umetnosti i njene funkcije.

8. Započeti rad I simpozijuma grafičkih umetnika treba nastaviti i vezati ga za konkretne probleme koje nameće razvoj grafičke umetnosti, razvoj naše privrede, industrija i naše društvene potrebe.

I plenum Saveza

Prvi Plenum Saveza likovnih umetnika Jugoslavije bio je održan 31. avgusta i 1. septembra 1964. godine u Beogradu.

Plenumu su prisustvovali: predsednik Ivan Sabolić, generalni sekretar Boško Karanović, članovi Umetničkog saveta: Marjan Detoni, Vančo Georgijev i Marko Šuštarčić, predsednik ULBIH-a Hakiya Kulenović, predsednik DSLU-a Vladimir Laković, predsednik ULUH-a Dalibor Parać, predsednik DLUM-a Dimče Koco i potpredsednik ULUS-a Boško Risimović.

Generalni sekretar Saveza Boško Karanović podneo je Plenumu izveštaj o radu Saveza od VI kongresa. Izveštaj je bio jednoglasno prihvaćen.

Po pitanju međurepubličke saradnje, zbog kratkoće vremena, nisu podnete značajnije odluke. Preporučuje se svim udruženjima da na svojim revijalnim izložbama pozovu izvesne umetnike, iz svake republike, kao goste, ukoliko ovi žele da uzmu učešće na ovakvim manifestacijama.

Obrazloženje za nagradu glasi:

Predsedništvo Saveza likovnih umetnika Jugoslavije dodeljuje na predlog Umetničkog saveta Saveza prvi put ustanovljenu nagradu Saveza likovnih umetnika Jugoslavije. Ovom nagradom Savez daje priznanje svim onim likovnim umetnicima koji su svojim stvaralaštvom predstavljali žarišta u raznim umetničkim sredinama, a čija se dela održala kroz dugi period godina kao neosporne vrednosti koje su ugrađene u kulturnu istoriju naših naroda.

Drugi Trijenale likovnih umetnosti Jugoslavije, kao najšira smotra jugoslovenskog likovnog stvaralaštva, ne bi mogao u izvesnom smislu postojati ni doseći visoki nivo i domet bez svih onih likovnih umetnika čiji je umetnički rad i delo temelj i izvor jugoslovenskog stvaralaštva.

Ovom prilikom ne možemo dati dužno priznanje u vidu ove plakete svim onim likovnim stvaraocima koji to zaslužuju već ga dajemo onima predstavnicima čije je delo ovde prisutno a koje sadrži sve komponente i smisao ove nagrade.

U vezi sa problemom međurepubličke i međunarodne saradnje odlučeno je da se formiraju odbori pri Savezu koji će napraviti plan rada. Prepušteno je Sekretarijatu da oformi ove odbore i

IZRADA SAVEZA

Za spomen-zbirku Vajont—Skopje Plenum je napravio izbor umetnika (62) kojima će Savez uputiti direktan poziv da prilože po jedan rad kao poklon ovoj humanoj akciji.

Povodom poklon-radova nacionalnih komiteta drugih zemalja gradu Skopju, predloženo je da se poseti drug Stambolić i da se reši na koji način te slike uvesti u našu zemlju.

Odlučeno je da se sa Komisijom za kulturne veze sa inostranstvom SIV-a reši pitanje obeštećenja radova za izložbe koje su van zemlje više od šest meseci. U ovakvim slučajevima izložbu treba organizovati od već otkupljenih dela ili otkupljivati direktno od umetnika, iz ateljea. U vezi sa ovim problemima izlaganja u inostranstvu, predloženo je da se krajem godine održi jedan sastanak sa sekretarom Komisije za kulturne veze sa inostranstvom SIV-a drugom Osmanom Đikićem uz predhodno konsultovanje članova Likovnog odbora Komisije.

U popodnevnom radu Plenuma učestvovali su i drugovi Radenko Mišević, član komisije za finansije i Ivan Tabaković, član Umetničkog saveta Saveza.

Druga Miševića Plenum je zadužio da sa Sekretarijatom Saveza razradi plan Saveza za sledeću godinu prema uputstvima Sekretarijata za budžet i da ga podnese nadležnim na usvajanje.

U međuvremenu je Umetnički savet Saveza, u sastavu pet članova rešavao pitanje dodeljivanja nagrade Saveza — srebrne plakete i diplome na II trijenalu likovnih umetnosti u Beogradu. S obzirom da Umetnički savet nije doneo nikakvu odluku, sledećeg dana, u saradnji sa Predsedništvom Saveza dodeljene su nagrade umetnicima: Krsti Hegedušiću, Nikoli Martinoskom, Milu Milunoviću i Marinu Tartalji.

Predlog za nagradu Božidara Jakca ostao je da se reši uz izložbu Jugoslovenske grafike u Subotici (po ovom predlogu članovi Umetničkog saveta i Predsedništva saglasili su se pismeno posle Plenuma).

odabere ljude za saradnju. Isto tako nije tretiran ni Poslovník Saveza zbog toga što generalni sekretar Saveza smatra da poslovnik treba da angažuje jedno šire telo. Donošenje poslovnika je odloženo.

Umetnički savet

Sastanak Umetničkog saveta Saveza likovnih umetnika Jugoslavije bio je održan 12. i 13. novembra 1964. godine.

Sastanku su prisustvovali: predsednik Ivan Sabolić, potpredsednik Vuko Radović, generalni sekretar Boško Karanović i članovi umetničkog saveta: Marjan Detoni, Arfan Hozić, Ivan Tabaković i Dimče Todoroski.

Za predsednika ovog sastanka Umetničkog saveta bio je izabran Ivan Tabaković.

Na dnevnom redu je bilo pitanja međunarodne saradnje i razmene, i tekuće akcije Saveza.

Posle čitanja programa na osnovu konvencija o kulturnoj saradnji, koje je sklopila Komisija za kulturne veze sa inostranstvom SIV-a, razmatran je problem saradnje Saveza sa Komisijom.

Da bi ubuduće umetnička politika organizovanja naših izložbi u inostranstvu bila pravilno određivana, predloženo je da se

Vajont-Skopje

Na IV međunarodnom kongresu, održanom 1963. godine u Njujorku, Izvršni komitet Međunarodnog udruženja dao je preporuku svim nacionalnim komitetima da umetnicima nastradalog Skopja upute slike, skulpture i grafike, po svom izboru, kao potvrdu solidarnosti i prijateljstva.

Nacionalni komitet Italije prvi je preduzeo ovu akciju i zalaganjem velikog broja uglednih italijanskih umetnika sakupljeno je za novu Modernu galeriju u Skopju 94 radova (slika, skulptura, grafika) od 69 umetnika.

U znak solidarnosti prema svojim susjedima čiju je zemlju zadesila slična katastrofa u gradu Vajontu, Nacionalni komitet Jugoslavije na svom Plenumu od 31. avgusta i 1. septembra, odlučio je da za poklon-zbirku uputi poziv šezdesetorici umetnika. Pozivu Saveza likovnih umetnika Jugoslavije odazvali su se sa po jednim radom, po vlastitom izboru, sledeći članovi:

Dragutin Avramovski, Kosta Angeli Radovani, Stojan Batić, Janez Boljka, Vojin Bakić, Bogdan Borčić, Janez Bermik, Lju-

ba Belogaski, Đorđe Bošan, Stojan Čelić, Riko Debenjak, Radomir Damjanović, Marjan Dovjak, Nandor Glid, Oton Gliha, Nedeljko Gvozdenović, Petar Hadži Bošković, Krsto Hegedušić, Olga Jevrić, Božidar Jakac, Nikola Martinoski, Jovan Kratohvil, Milan Kečić, Anton Gojmir Kos, Marko Krsmanović, Milan Konjović, Albert Kinert, Dmitar Kondovski, Tone Kralj, Dore Klemenčić, Janez Lenasi, Ljubo Lah, Vladimir Leković, France Mihelić, Peđa Milosavljević, Radenko Mišević, Nikola Martinoski, Vladimir Makuc, Branko Miljuš, Edo Murtić, Bogdan Meško, Nikolaj Omersa, Oton Postružnik, Ordan Petlevski, Merjan Pogačnik, Marij Pregelj, Vanja Radauš, Alben Rogelj, Risto Stijović, Gabriel Stupica, Ivan Sabolić, Mladen Srbinić, Ljubica Sokić, Vojin Stojić, France Slana, Vilim Svečnjak, Marko Šuštarčić, Ive Šubić, Marjan Tršar, Drago Tršar, Lazar Vujaklija, Miloš Vušković i Karel Zelenko.

Samoinicijativno je priložila svoj rad Vera Horvat, slikar iz Zagreba. Karel Zelenko, grafičar iz Ljubljane, odazvao se pozivu Saveza sa tri grafike.

Na izložbi je bilo 37 slika, 14 skulptura, 18 grafika i jedan akvarel.

Izložba poklona naših umetnika Vajontu i italijanskih umetnika Skopju bila je otvorena od 13. novembra do 3. decembra 1964. godine u paviljonu na Malom Kalemegdanu. Izložba je u decembru bila u Skopju, u januaru u Zagrebu. Jugoslovenska poklon-zbirka biće prikazana od 5. aprila u Rimu, zatim će u toku ove godine obići Bari i Rim.

IZLOŽBE U ORGANIZACIJI SAVEZA LIKOVNIH UMETNIKA JUGOSLAVIJE

U Zapadnom Berlinu, od 22. jula do 16. avgusta u galeriji „Haus am Lützowplatz“ bila je izložba Savremene jugoslovenske grafike u organizaciji Saveza likovnih umetnika Jugoslavije. Izlagali su: Dragutin Avramovski, Marjan Detoni, Riko Debenjak, Željko Hegedušić, Boško Karanović, Marko Krsmanović, Edo Murtić, Vladimir Makuc, Branko Miljuš, Miodrag Nagorni, Amkica Oprešnik, Mihajlo Petrov, Marjan Pogačnik, Zlatko Slevac i Lazar Vujaklija. Na izložbi je bilo izloženo 45 listova.

N A G R A D E

Tradicionalnu nagradu Politike iz Fonda „Vladislav Ribnikar” za 1963. godinu, u iznosu 300.000 dinara, dobio je Branko Miljuš za samostalnu izložbu u salonu Moderne galerije.

Nagrada „Zlatno pero” koju svake godine dodeljuje poseban žiri u ime Udruženju likovnih umetnika primenjenih umetnosti Srbije i Radničkog univerziteta „Đuro Salaj” dodeljena je 20. januara Milanu Čiriću. Srebrne plakete dobili su Olja Ivanjicki za ilustraciju beletristike Mirjana Mareš i Miodrag Nagorni za ilustraciju poezije i Lidija Osterc za ilustraciju dečje knjige.

Nagrada „14. februar” Skupštine NO Mostar koja se dodeljuje na dan godišnjice oslobođenja grada, u visini od 150.000 dinara, predata je Memnuni Vili Bogdanović.

Na VIII bijenalu grafike u Luganu, koji je bio otvoren 27. marta, drugu od devet nagrada za grafiku dobila je Bisenka Baretić, slikar iz Zagreba.

Na konkursu za likovnu obradu zidova u Spomen-domu omladinskim radnim akcijama u Beogradu, prvu nagradu — izvođenje, za spoljni zid, dobio je Dušan Džamoja, a otkupne nagrade: Boris Anastasijević, Oskar Berbelja, Gradimir Džokić, Tomislav Kauzarić, Momčilo Krković, Gradimir Petrović i Vojin Stojić. Prvu nagradu — izvođenje, za unutrašnji zid, dobio je Lazar Vozarević, a otkupne nagrade: Kolja Davičo, Nebojša Delja, Bogoljub Ivković, Mića Popović, Vladimir Todorović i Lazar Vujaklija.

Povodom godišnjice oslobođenja Sarajeva dodeljena je Šestoaprilaska nagrada za likovnu umetnost u iznosu od 300.000 dinara slikaru Franji Likaru za sliku „Mrtva priroda”.

Nagrada „Prešernovog fonda”, koja se dodeljuje svake godine u Ljubljani za dostignuća na polju kulture i umetnosti, predata je 27. aprila slikarima Mariju Preglju i France Slani, grafičaru Karelju Zelenku i vajar u Stane Jarmu.

Povodom godišnjice oslobođenja Zagreba dodeljene su 7. maja tradicionalne nagrade grada za najuspelija umetnička ostvarenja u 1963. godini sa područja likovne umetnosti. Nagrade u iznosu od 300.000 dinara dobili su Kosta Anđeli Radovani za skulpturu „Žena na klupi” i Ivan Sabolić za spomenik streljanima u Nišu.

Centar za kulturu Opštinske skupštine Mostar dodelio je 8. maja nagrade za idejno rešenje grba grada. Prvu nagradu u iznosu od 200.000 dinara dobio je Sreten Dokić, slikar iz Beograda. Treću nagradu od 100.000 dinara Milan Golubić, slikar iz Beograda.

Na III izložbi jugoslovenske grafike održanoj u Kabinetu grafike Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, Nagradu Sekretarijata za kulturu Hrvatske u iznosu 200.000 dinara dobio je Stojan Čelić. U istom iznosu, Nagradu Sekretarijata za kulturu Slovenije dobio je Marjan Detoni, a Nagradu Skupštine grada Zagreba Riko Debenjak. Nagradu Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti, u iznosu od 100.000 dinara, dobio je Željko Hegeđušić. Otkupne nagrade u visini od 50.000 dinara dobili su: nagradu Moderne galerije iz Beograda Nives Kavurić, nagradu Kabineta grafike Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti Branko Miljuš i nagradu Moderne galerije iz Ljubljane Ivan Picelj; tri otkupne nagrade „Vjesnika” dobili su: Vladimir Makuc, Ankica Oprešnik i Karel Zelenko a nagradu grafičkog zavoda Hrvatske Tomo Gerić.

Na izložbi Grafičkog kolektiva ULUS-a, koja je bila održana maja meseca u Beogradu, „Zlatni pečat” kolektiva dobio je Marko Krsmanović.

Tradicionalnu nagradu „Nolita” za 1964. godinu u iznosu od 200.000 dinara dobio je 19. juna, slikar Leonid Šejka za knjigu eseja „Traktat o slikarstvu”.

Nagrada iz Fonda „Vladimir Nazor”, koja je ove godine vezana za petnaestogodišnjicu smrti velikog pesnika, dodeljena je 18. juna 1964. godine u Zagrebu slikaru Marinu Tartalji za životno delo. Nagrada iznosi milion dinara.

Na konkursu za plakat „400 — godišnjice rođenja Viljema Šekspira” u Sarajevu, juna meseca, prvu nagradu u iznosu od 300.000 dinara dele slikari Veselin Badrov i Branko Subotić.

Na izložbi „ULUS 64” koja je bila otvorena 1. juna u Beogradu sa tri teme: „Beograd”, „Čovek i rad” i „Svetovi mašte” žiri je dodelio sledeće nagrade: na temu „Čovek i rad” Đorđu Iliću za sliku „Popravka kanalizacije” i Vidi Jocić za skulpturu „Radnik”; na temu „Beograd” Petru Lubardi za sliku „Pogled na Kalemegdan” i Vojislavu Todoroviću za sliku „Ulica Beograda”; na temu „Svetovi mašte” Milunu Mitroviću za sliku „Predeo” i Habilu Tikveši za dva grafička lista „Popodne” i „Ciganski tabor”. Nagrade su u visini od 200.000 dinara. Nagrada Saveza sindikata Jugoslavije u iznosu od 200.000 dinara dodeljena je Bošku Risimoviću za sliku „Majstor”. Nagrada Turističkog saveza Beograda od 150.000 dinara Kemal Širbegoviću za sliku „Beogradski motiv I” i Nagrada Kulturno-prosvetne zajednice grada, od 100.000 dinara, Branku Protiću za sliku „Kompozicija”.

Na XXXII međunarodnom bijenalu likovnih umetnosti, otvorenom 17. juna u Veneciji, Nagrada iz fondacije Davida E. Brighta iz Los Anđelosa u iznosu od 500.000 lira dodeljena je vajar u Branku Ružiću.

U Subotici, 28. septembra na Simpozijumu grafičara Jugoslavije, povodom III likovnog susreta — izložba Grafika Jugoslavije, bila je dodeljena srebrna plaketa Saveza likovnih umetnika grafičaru Božidar Jakcu za dugogodišnji pedagoški i umetnički rad.

Na II trijenalu likovnih umetnosti koji je bio otvoren 1. septembra u Beogradu, posebno priznanje — Zlatnu plaketu dobili su slikari Marij Pregelj i Frano Šimunović. Srebrnu plaketu Saveza likovnih umetnika Jugoslavije dobili su slikari: Krsta Hegeđušić, Nikola Martinoski, Milo Milunović i Marino Tartalja. Nagradu za slikarstvo od 600.000 dinara dobio je Đorđe Ilić a nagradu za vajarstvo u istom iznosu Kosta Anđeli Radovani. Dodeljeno je jedanaest nagrada ustanova i društvenih organizacija: Sekretarijata SIV-a za prosvetu i kulturu, za slikarstvo, u iznosu od 500.000 dinara Vasiliju Jordanu i Dmitru Kondovskom, a za vajarstvo, u istom iznosu, Vidi Jocić; Fonda za kulturu grada Beograda — nagrada od 500.000 dinara za sliku „Plodovi severa i juga” Zlatku Prici; Komisije za kulturne veze sa inostranstvom — nagrada za slikarstvo — dodeljena je u iznosu od 300.000 dinara i otkupna nagrada Moderne galerije u Beogradu u iznosu 450.000 dinara za sliku „Poslednji stepen rakete” Peđi Milosavljeviću; Umetničke galerije u Sarajevu — nagrada za sliku „Enterijer”, u iznosu od 40.000 dinara, Miljenku Stanciću; Galerije Matice srpske u Novom Sadu — otkupna nagrada za sliku „Kompozicija”, u iznosu od 300.000 dinara, Branislavu Protiću; Moderne galerije u Ljubljani — nagradu za slikarstvo u iznosu od 200.000 dinara Vladimiru Veličkoviću i Muzeja savremene umetnosti u Skopju — nagrada za slikarstvo u iznosu od 200.000 dinara Ordanu Petlevskom.

Povodom godišnjice oslobođenja Beograda dodeljena je Oktobarska nagrada u iznosu od 500.000 dinara Radomiru Damjanoviću za samostalnu izložbu slika u galeriji Kolarčevog narodnog univerziteta.

Povodom dvadesetogodišnjice oslobođenja Niša, 14. oktobra, dodeljena je Nagrada za najbolja dostignuća iz oblasti likovnih umetnosti slikaru Miroljubu Đorđeviću, u iznosu 40.000 dinara.

Umetnička galerija u Dubrovniku organizovala je II oktobarski salon, na dan godišnjice oslobođenja grada, na kome je dodeljena otkupna nagrada Salona u iznosu 100.000 dinara slikaru Đuri Pulitiki i nagrada Turističkog saveza opštine Dubrovnik, takođe u iznosu 100.000 dinara, slikaru Antunu Masleu.

Na ovogodišnjem Oktobarskom salonu, u Beogradu, nagradu u iznosu od 400.000 dinara dobili su: za slikarstvo Mario Maskareli, za vajarstvo Vojin Stojić i za grafičku Marko Krsmanović. Nagrada livnice umetnina „Plastika” — livejke jednog izloženog dela, dobio je vajar Milija Nešić.

Oktobarska nagrada Novog Sada za najbolje ostvarenja iz oblasti umetnosti i nauke dodeljena je slikaru Nikoli Graovcu za samostalnu izložbu u Beogradu u 1964. godini.

U Somboru je, 10. oktobra, izložbom akvarela bila otvorena Četvrta Likovna jesen — Sombor. Prva nagrada u iznosu 250.000 dinara dodeljena je Nikoli Rajzeru, druga nagrada u iznosu 200.000 dinara Miliwoju Nikolajeviću i treća nagrada u iznosu od 100.000 dinara Kamiliu Tompi. Otkupnu nagradu Kulturno-prosvetne zajednice grada dobio je Andrej Jemec.

Nagrada „11. oktomvri”, u visini od milion dinara dodeljena je ove godine u Skopju za životno delo Nikoli Martinoskom. Nagradu za najbolja ostvarenja iz oblasti likovne umetnosti, u visini od 500.000 dinara, dobio je Dmitar Kondovski.

Na IV međunarodnom bijenalu grafike koji je bio otvoren 14. novembra u Tokiju, „Grand prix” i nagradu od 300.000 jena dobio je Andrej Jemec za tri izložena dela.

U Modernoj galeriji na Rijeci 3. avgusta je bio otvoren III bijenale mladih na kome su bile dodeljene tri nagrade u iznosu od po 100.000 dinara; Radislavu Trakulju za sliku „Dokument skitnice”, — Vladislavu Todoroviću za sliku „Osećanje mora” i Šime Vulasu za skulpturu „Orgulje”.

U Zadru je 1. jula, u organizaciji Moderne galerije bio otvoren III Plavi salon na kome su bile dodeljene sledeće nagrade: prva nagrada u iznosu 350.000 dinara Milu Milunoviću za sliku „Kompozicija”, druga nagrada od 250.000 dinara Otonu Postružniku za sliku „Stara maslina” i treća nagrada od 150.000 dinara Nikoli Rajzeru za sliku „Vrsar”. Otkupne nagrade su dobili Ivo Dulčić za sliku „Barke”, Ljubo Ivančić za sliku „Komin II”, Alfred Petričić za sliku „Stablo”, France Slana za sliku „Ribarski čamac”, i Frane Šimunović za sliku „Krševiti pejzaž”.

Riječki slikar Vlado Potočnjak dobio je u julu srebrnu medalju nacionalna premija „Marina di Ravena” u San Quirico kod Ankone na konkursu sa temom iz ovog grada.

U Titogradu je bila dodeljena tradicionalna 13-julska nagrada za nauku i umetnost, u iznosu od 300.000 dinara, vajar u Luki Tomanoviću za samostalnu izložba vajarstvih radova u Umetničkom paviljonu u Titogradu.

Tradicionalna Sedmojulska nagrada u iznosu od milion dinara dodeljena je slikaru Petru Lubardi za osvedočen stvanalački rad i rezultate izuzetne vrednosti.

Na III memorijalu Nadežde Petrović, koji je bio otvoren 30. avgusta u Čacku, Nagradu Memorijala u iznosu od 250.000 dinara dobio je Ljubo Ivančić, slikar iz Zagreba, Nagradu radničkog saveta čačanskih kolektiva u iznosu od 200.000 dinara Radomir Damjanović, slikar iz Beograda i Nagradu grada Čacka u iznosu 100.000 dinara France Slana, slikar iz Zagreba. Nagradu publike, organizovanje samostalnih izložbe umetniku, dobio je Andrej Jemec.

Dubrovački slikar Branko Kovačević dobio je od žirija Međunarodne izložbe u Casa Pusterlengu blizu Milana zlatnu medalju i novčanu nagradu, u avgustu, za sliku sa temom Dubrovnik.

Povodom desetogodišnjice postojanja Umetničke kolonije, žiri grada Rovinja dodelio je, na kolektivnoj izložbi kolonije, održanoj u avgustu, nagradu od po 100.000 dinara slikarima Brunu Maskareliju i Zori Matić.

Izložbe u zemlji...

od 1. januara do 1. novembra 1964. god.

BEOGRAD

U Galeriji Doma JNA održane su mnoge samostalne izložbe: od 7. do 21. januara 50 akvarela France Slane, od 24. januara do 6. februara 17 ulja i 9 crteža Francine Dolenc, a zatim izložba skulpture Stipe Sikirića, izložio je 17 radova. Od 12. do 26. februara izlagali su: Antun Masle 15 ulja i Đuro Pulitika 11 ulja. U martu su izlagali: Vojo Stanić, slikar iz Herceg Novog, a od 24. marta do 7. aprila 31 ulje i 9 crteža Miljenko Stanić. Od 9. do 23. aprila izlagao je 32 slike Gojmir Antun Kos. Od 27. aprila do 11. maja bila je izložba skulpture Riste Stijovića, izložio je 21 rad. U maju, od 12. do 26. bila je izložba Ante Kaštelančića i Andrije Krstulovića, izložili su 27 ulja i 8 skulptura. Od 29. maja do 12. juna izlagao je Nikola Graovac, slikar iz Beograda. U septembru, od 15. do 25. izlagao je Ismet Mujezinović, 19 ulja i 10 crteža. Od 29. septembra do 11. oktobra izlagao je slikar Đorđe Ilić, 19 ulja i 30 crteža. Slikar Petar Lubarda izlagao je od 14. do 25. oktobra, 26 ulja. Od 27. oktobra do 8. novembra bila je izložba Milana Kečića na kojoj je izložio 23 ulja.

U Salonu Moderne galerije u Beogradu, od 1. januara do 1. novembra 1964. godine bile su sledeće samostalne izložbe: Olga Jančić vajar, Miodrag Nagorni i Karel Zelenko grafičari, Edo Murić slikar, Ksenija Divjak slikar, France Mihelić grafičar, Ljubica Sokić slikar, Lazar Vozarević slikar i Zlatko Prica slikar.

U Galeriji grafičkog kolektiva od 1. do 20. maja bila je izložba grafika Beogradskog kruga, 30 umetnika izložilo je 59 radova, od 20. do 31. maja bila je izložba radova Branislava Makeša, izlagao je 23 grafike. U junu, od 1. do 10. izlagao je Miodrag Vujačić, 27 crteža a od 11. do 20. juna Halil Tikveša, 27 grafika. U septembru, od 11. do 20. bila je izložba Koste Bradića na kojoj je izlagao 15 skulptura i 15 crteža, a od 21. do 30. septembra Đeljoš Tikveša je izlagao 24 grafike. Od 1. do 10. oktobra imala je izložbu pop-arta Olja Ivanjicki, a zatim Desanka Kerčki izlaže 14 slika i skica. Od 21. do 30. oktobra imao je samostalnu izložbu vajar Vojislav Vijišić, na kojoj je izložio 10 skulptura.

U organizaciji Udruženja likovnih umetnika Srbije, na Kalemegdanu je bila otvorena, u julu, izložba skulpture u slobodnom prostoru. Izlagao je 21 vajar: Dušan Gaković, Angelina Gatalica, Milija Glišić, Milorad Damnjanović, Olga Jančić, Mira Jurišić-Krković, Tomislav Kauzlaric, Danica Kokanović, Ilija Kolarović, Anton Kraljić, Jovan Krathovil, Momčilo Krković, Nikola Milunović, Milija Nešić, Dragan Popovski, Ekaterina Ristivojev, Mira Sandić, Miloš Sarić, Vojin Stojčić, Ljubica Tepavički-Berbarski i Ana Vidjen.

Umetnika Srbije bila je otvorena 31. maja izložba „ULUS 64“, na kojoj je sudelovalo 157 slikara, vajara i grafičara. Izložba je bila podeljena na tri teme i održana u tri galerije: „Beograd“ u galeriji Vojnog muzeja na Kalemegdanu, „Čovek i rad“ u galeriji ULUS-a na Terazijama i „Svetovi mašte“ u Umetničkom paviljonu na Malom Kalemegdanu.

U Umetničkom paviljonu na Malom Kalemegdanu od 13. do 22. septembra bila je samostalna izložba Rajka Radovića, vajara, a od 23. septembra do 2. oktobra ULUS-ova izložba crteža, od 3. do 13. oktobra bila je jubilarna izložba „Lade“ 1904—1964. a od 14. do 24. oktobra izložba šestorice: Stojan Aralica, Nedeljko Gvozdenović, Peđa Milosavljević, Ivan Radović, Ivan Tabaković i Milenko Šerban.

ČAČAK

U Gimnazijskoj dvorani u Čačku, od 30. avgusta do 20. septembra bio je otvoren III memorijal Nadežde Petrović posvećen 50 godišnjice prve jugoslovenske izložbe. Izlagali su slikari: Janez Bernik, Josip Bifel, Đorđe Bošan, Olivera Galović, Nikola Graovac, Radomir Damjanović, Milica Zorić, Ljuba Ivančić, Andrej Jemec, Milan Kečić, Dmitar Kondovski, Franjo Likar, Petar Lubarda, Nikola Martinoski, Marij Pregelj, Božidar Prodanović, France Slana, Vojislav Stanić, Marino Tartalja, Mića Todorović, Aleksandar Tomašević, Frano Šimunović i Miloš Gvozdenović.

DUBROVNIK

U Umetničkoj galeriji bila je otvorena od 20. jula do 15. septembra izložba osmorice slikara: Stojan Aralica, Vera Božičković-Popović, Andrej Jemec, Bogdan Meško, Edo Murtić, Vanja Radauš, Miroslav Šutej i Živojin Turinski. Izložili su 107 radova.

U atrijumu palate Sponza bila je, sredinom jula, deseta samostalna izložba slikara Đure Pulitike, na kojoj je izložio 16 ulja i 4 tempera sa potivima iz primorja.

EČKA

U Galeriji Umetničke kolonije bila je priređena XI kolektivna izložba Majstorske radionice Krste Hegedušića, sredinom oktobra. Izlagali su: Milenko Bosanac, Boris Dogan, Franjo Dolenc, Tomo Gerić, Ervin Hotko, Ivo Kalina, Nives Kavurić-Kurtović, Nikole Koidl, Ferdinand Kulmer, Jure Labaš, Fedor Ličina, Slavko Grk-Marić, Dušan Malešević, Šime Perić, Zonislav Pleše, Predrag Purić, Hrvoje Šercar, Ljanka Šibenik, Zlatko Šimunović, Miroslav Šutej, Radislav Trkulja, Vladimir Veličković i Goranka Vrus-Murtić. Oni su izložili 55 ulja i osam grafika.

LJUBLJANA

U Maloj galeriji bilo je više samostalnih izložbi, od 16. januara do 1. februara izlagao je Ljubo Ivančić, slikar iz Zagreba, od 6. do 31. marta Ankica Oprešnik, grafičar iz Novog Sada, od 31. marta do 3. maja bila je izložba plastike Petra Černeja a zatim izložba Draga Tršara, od 27. maja do 21. juna izlagao je beogradski slikar Vladimir Veličković. U septembru, od 7. do 3. oktobra izlagao je grafike i plastiku Vanja Radauš, vajar iz Zagreba. Od 8. oktobra do 5. novembra bila je izložba tapiserije Milice Zorić iz Beograda.

KIKINDA

Na dan godišnjice oslobođenja grada, 6. oktobra, bila je otvorena izložba 14 umetnika na kojoj je bilo izloženo 28 radova. Izlagali su: Radivoje Berbakov, Mihajlo Berendžija, Mirko Daljev, Stevan Dukić, Jovan Janiček, Milan Konjović, Mirjana Mareš, Zdravko Mandić, Mirjana Nikolić-Pećinar, Miliboje Nikolajević, Dušan Tomjanski, Živojin Turinski, Tivadar Vanjek i Isidor Vrsajkov.

KRAGUJEVAC

U organizaciji Moderne galerije iz Beograda bila je prikazana u Kragujevcu izložba 30 dela posleratnog srpskog slikarstva. Izložba je obišla Svetozarevo, Novi Pazar, Paraćin, Kraljevo, Vrnjačku Banju, Titovo Užice, Sevojno i Šabac.

NIŠ

U organizaciji Centra za kulturu Radničkog univerziteta u Nišu, od 9. do 18. jula bila je samostalna izložba Mirka Kujadžića, slikara iz Mostara. Izložio je 37 radova nastalih posle 1963. godine.

OPATIJA

U Izložbenom paviljonu od 15. do 31. avgusta, bila je samostalna izložba slikara Jozo Jande. Izlagao je 40 ulja sa motivima bogumilskih nadgrobnih spomenika.

PIRAN

U galeriji u Piranu, od 25. jula do 1. septembra, bila je izložba Slovenačke grafike. Izlagalo je 5 slovenačkih autora: Janez Bernik, Janez Boljka, Vladimir Makuc, Jože Horvat-Jaki i Karel Zelenko.

PULA

U Domu JNA bila je otvorena 27. jula sedma samostalna izložba slika i tapiserija Marinka Benzona. Izlagao je 13 tapiserija, 9 ulja i 2 tempere.

RIJEKA

U Modernoj galeriji, od 18. do 29. marta bila je izložba Nove akvizicije Moderne galerije na kojoj je bilo izloženo 9 ulja, 7 skulptura, 6 grafika i 3 akvarela. Od 3. do 31. avgusta bio je III bijenale mladih na kome je bilo izloženo 79 ulja i 11 skulptura.

U Malom salonu od 16. do 30. jula bila je izložba akvarela i ulja Nikole Rajzena. Izložio je 48 akvarela i 13 ulja. Od 15. do 30. avgusta bila je izložba akvarela i skulptura Vanje Radauša, vajara iz Zagreba. Izložio je 56 akvarela i 10 skulptura. Od 31. avgusta do 14. septembra bila je izložba majstorske radionice Krste Hegedušića. Bilo je izloženo 24 ulja. Od 3. do 15. septembra bila je prodajna izložba Podružnice ULUH-a za Rijeku: 22 keramike, 15 ulja, 12 grafika i 6 akvarela.

ROVINJ

U galeriji Muzejske zbirke od 25. jula bila je otvorena izložba likovnih radova članova Umetničke kolonije. Izlagali su: Quintino Basanić, Vjekoslav Brešić, Jadviga Četić, Ante Despot, Dušica Đorđević-Idis, Đurđana Zaluški Haramija, Olja Ivanjicki, Ljubo Ivančić, Vida Jocić, Zora Matić, Fedor Malančec, Bruno Maskareli, Dalibor Parać, Branko Ružić, Vilko Šeferov, Ljubo Škrnjug, Slobodan Vučićević, Peđa Nešović, Mića Popović, Vera Božičković-Popović i Riko Pavelić.

SARAJEVO

Podružnica Udruženja likovnih umetnika Bosne i Hercegovine Mostar priredila je izložbu radova svojih članova u Sarajevu, od 12. do 21. oktobra. Na izložbi je bilo zastupljeno 13 slikara i 3 vajara sa 50 radova.

SOMBOR

U galeriji Kulturno-propagandnog centra bila je otvorena izložba likovnih radova invalida-umetnika, članova grupe pri RIV-a u Beogradu. Izloženo je bilo 30 slika, grafika i skulptura u drugoj polovini oktobra. Izlagali su: Vojteh Braćuš, Milan Cmelić, Ivan Cvetko, Branko Filipović, Nandor Glid, Vida Jocić, Branko Omčikuš, Mileta Vitorović i Matije Vuković.

SPLIT

U Galeriji umjetnina, od 20. juna do 5. jula bila je samostalna izložba Joke Kneževića. Izložio je 23 rada, a od 3. oktobra izložba Vanje Radauša, vajara iz Zagreba. Izložio je 24 akvarela.

SUBOTICA

U Gradskom muzeju bila je otvorena 18. aprila samostalna izložba Balaš Arpada povodom 40. godišnjice njegove umetničke delatnosti.

TITOGRAD

U Umetničkom paviljonu, od 1. do 10. oktobra bila je trinaesta samostalna izložba Mirka Kujačića, slikara iz Mostara.

TUZLA

U Izložbenom paviljonu održane su od osnivanja do 1. novembra izložbe: Izložba likovnih umetnika Tuzle pod nazivom „Opus 59”, samostalna izložba slikara Franje Likara, zatim izložba crteža članova Udruženja likovnih umetnika Bosne i Hercegovine — podružnice Tuzla. Kao gosti izlagali su iz Sarajeva dvojica slikara: Ante Martinović i Zvonimir Požar, a zatim samostalna izložba Milana Konjovića, slikara iz Sombora.

VRŠAC

U Narodnom muzeju u Vršcu, od 2. do 23. aprila bila je izložba grafike Milana Kerca i Ankice Oprešnik. Izlagali su po 17 radova.

ZADAR

U prostorijama Gradske lože, od 3. do 12. marta bila je izložba Dalmacija u radovima umetnika u toku Narodno-oslobodilačke borbe. U aprilu, od 3. do 13. bila je izložba naše savremene grafike.

U Galeriji umjetnina, u toku jula, avgusta i septembra bio je otvoren III biženalna izložba „Plavi salon”. Učestvovalo je 56 autora sa 87 radova.

ZAGREB

U Gradskoj galeriji savremene umjetnosti u januaru je bila samostalna izložba Otona Glihe, od 5. do 16. februara izložba Olga Jevrić, vajara iz Beograda, zatim je u martu, od 15. do 29. izlagao vajar Vanja Radauš. Od 3. aprila do 3. maja imao je izložbu Edo Kovačević, od 29. maja do 24. juna izlagao je skulpturu Vojina Bakića. Izložba „Akvizicije 2” bila je održana do 13. avgusta do 27. septembra.

U Kabinetu grafika Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti, od 27. maja bila je III izložba Jugoslovenske grafike. Izlagali su 78 radova: Kosta Angeli Radovani, Janez Boljka, Bogdan Borčić, Zlatko Bourek, Jakov Budeša, Stojan Čelić, Riko Debenjak, Marjan Detoni, Emir Dragulj, Božidar Džmerković, Tomo Gerić, Milivoje Elim Grujić, Željko Hegedušić, Jože Horvat-Jaki, Andrej Jemec, Nives Kavurić, Marko Krsmanović, Bogdan Kršić, Ante Kuduz, Oto Logo, Branislav

Makeš, Vladimir Makuc, Milan Martinović, Branko Miljuš, Miodrag Nagorni, Virgilije Nevjestić, Anka Oprešnik, Slobodan Pejović, Ivan Picelj, Marij Putra, Josip Restek, Zlatko Slevec, Ivan Šubic, Marko Šuštarčić, Radislav Trkulja, Marjan Tršar, Memnuna Vila-Bogdanović i Karel Zelenko.

U Salonu ULUH, od 16. do 29. septembra bila je izložba Bonke Avramove, vajarke i Svetozara Domića, slikara. Bilo je izloženo 12 skulptura i 9 slika.

...i u inostranstvu

AUSTRIJA

U Beču je od 3. do 31. marta bila održana izložba Savremena jugoslovenska grafika u organizaciji Moderne galerije iz Ljubljane. Izlagalo je 12 grafičara, 84 grafike. Izložba je od 11. do 30. aprila bila prenesena u Parmu — Italija.

U organizaciji Ambasade SFRJ u Beču i društva prijateljstva Austrija—Jugoslavija, bila je od 17. avgusta do 5. septembra izložba trojice grafičara pod nazivom „Moderna grafika”. Izlagali su: Janez Bernik, Vladimir Makuc i Branko Miljuš.

FRANCUSKA

U Dižonu je, u septembru, bila samostalna izložba Mila Korubina, slikara iz Skopja.

ITALIJA

U organizaciji Male galerije iz Ljubljane bila je u Rimu u galeriji „Mrgutta”, u januaru i februaru, samostalna izložba France Slana. U galeriji „Odyssey”, u februaru je bila izložba grafike Janeza Bernika, a u aprilu u galeriji „Premio Marzotto”. U Napulju u galeriji „Il centro” bila je izložba grafike Janeza Bernika.

U Veneciji u organizaciji Gradske ga-

lerije savremene umjetnosti iz Zagreba u okviru XXXII bijenala, od 20. juna do 18. oktobra bila je izložba „Arte d'oggi nel muzei”. Od jugoslovenskih umetnika izlagali su po jedan rad: Vojin Bakić, Dušan Džamonja, Oton Gliha, Edo Murtić, Ordan Petlevski, Zlatko Prica, i Frano Šimunović.

U organizaciji Moderne galerije sa Rijeke, od 27. oktobra do 17. novembra, bila je izložba „Salon 63” u gradu Faence. Izlagalo je 32 umetnika: 24 slike i 8 skulpture. U istoj organizaciji bila je prikazana, od 24. maja do 14. juna izložba „Savremene jugoslovenske umetnosti” u Palermu. Izlagalo je 34 umetnika 41 slika i 16 skulptura.

U „Galeriji 63” u Rimu, od 22 februara do 13. marta bila je samostalna izložba Koste Bradića, slikara iz Beograda.

POLJSKA

U organizaciji Moderne galerije sa Rijeke, od 1. do 30. septembra, u Sopotu, bila je izložba „Savremene jugoslovenske umetnosti”. Izlagalo je 37 umetnika: 38 slika i 19 skulptura. Izložba je bila prenesena, od 7. do 30. novembra u Wroclaw.

OVDE ISEĆI

ODLUKA O PRIJEMU U ČLANSTVO UDRUŽENJA LIKOVNIH UMETNIKA

Za prijem novih članova, VI kongres Saveza likovnih umetnika Jugoslavije postavlja sledeće principe kojih treba da se pridržavaju sva udruženja socijalističkih republika u svojim pravilnicima.

1. Likovni radnik koji želi da postane član udruženja likovnih umetnika, podnosi na uvid molbu za biografijom i deset originalnih likovnih dela od kojih pet mora biti iz oblasti za koju konkuriše.

2. Ocenu o prijemu u članstvo udruženja donosi umetnički savet udruženja (sekcije udruženja) u punom sastavu, na osnovu ujednačenih kriterija i opšteg proseka profesionalnih sposobnosti članova udruženja.

3. Donoseći ocenu za svakog kandidata, Umetnički savet daje i predlog za prijem novih članova.

4. Prijem u članstvo vrši Upravni odbor ili savet udruženja.

5. Prijem u članstvo vrši se jednom godišnje.

6. Svaki kandidat ima pravo žalbe na odluku godišnjoj skupštini udruženja.

7. U cilju obaveštenja javnosti, posle izvršenog izbora, udruženje priređuje izložbu podnetih radova ili radova novoprimitljenih članova.

PRILOG informativnog biltena Saveza likovnih umetnika Jugoslavije Broj 16-17

IZLOŽBE U INOSTRANSTVU U ORGANIZACIJI KOMISIJE ZA KULTURNE VEZE SA INOSTRANSTVOM SIV-A U 1964. GODINI

ALEKSANDRIJA

Peti mediteranski bijenale bio je održan od 12. decembra 1963. do 31. marta 1964. u Aleksandriji. Jugoslavija je bila predstavljena sa 38 slika, 15 grafika i 11 skulptura. Izlagali su slikari: Milan Cmelić, Ljubo Ivančić, Andrej Jemec, Dmiatar Kondovski, Antun Motika, Branislav Protić, Leonid Seika, Ljubo Škrnjug; grafičari: Janez Boljka, Zlatko Bourek, Branko Miljuš, Milivoj Nikolajević, Marjan Pogačnik, i vajari: Kosta Angeli Radovani, Oto Logo i Slavko Tihec. Komesar izložbe bio je Željko Grum, upravnik Moderne galerije instituta za likovne umjetnosti Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti.

BRISEL

Izložba savremene jugoslovenske grafike bila je u Belgiji od aprila do kraja 1964. godine. Osamdeset i tri grafički lista obišla su pored Brisla, Malins, Gan, Briž, Šartrua, Liež, Eselt, Antwerpen i Namen. Udruženje belgiskih knjižara izabralo je ovu izložbu za najbolju inostranu izložbu u Belgiji u prvoj polovini 1964. godine. Izlagali su: Janez Bemik, Janes Boljka, Bogdan Borčić, Stojan Čelić, Riko Debenjak, Marjan Detoni, Željko Hegedušić, Božidar Jakac, Jože Horvat-Jaki, Milorad Janković, Boško Karanović, Marko Krsmanović, Vladimir Makuc, Branko Miljuš, Ankica Oprešnik, Mihajlo Petrov, Marjan Pogačnik, Josip Restek, Miroslav Šutej, Lazar Vujaklija i Karel Zelenko. Komesar izložbe bio je Zoran Kržišnik, upravnik Moderne galerije iz Ljubljane.

MEKSIKO

U Nacionalnom institutu lepih umetnosti u Meksiku, u avgustu 1964. godine, bila je izložba Jugoslovenske grafike i tapiserije. Bilo je izloženo 100 grafika i 9 tapiserija. Grafiku su izlagali: Dragutin

Avramovski, Mersad Berber, Janez Bernik, Janez Boljka, Bogdan Borčić, Zlatko Bourek, Stojan Čelić, Riko Debenjak, Marjan Detoni, Oton Gliha, Željko Hegedušić, Božidar Jakac, Jože Horvat Jaki, Milorad Janković, Andrej Jemec, Boško Karanović, Dore Klemenčić, Radovan Kragulj, Jovan Krathovil, Marko Krsmanović, Vladimir Makuc, Miha Maleš, France Mihelić, Branko Miljuš, Milivoj Nikolajević, Ankica Oprešnik, Mihajlo Petrov, Marjan Pogačnik, Oton Postružnik, Marij Pregelj, Zlatko Prica, Nikola Rajzer, Josip Restek, Ive Šubic, Miroslav Šutej, Lazar Vujaklija i Karel Zelenko. Tapiserije su izlagali: Janez Bernik, Milan Konjović, Ankica Oprešnik, Boško Petrović, Marij Pregelj, France Slana, Lazar Vujaklija i Milica Zorić. Komesar izložbe bio je Zoran Kržišnik, upravnik Moderne galerije iz Ljubljane.

OSLO

Izložba Jugoslovenske keramike i tapiserije bila je u Oslu marta 1964. godine a zatim je bila prenesena u Finsku—Helsinki. Bilo je izloženo 29 keramika i 24 tapiserije. Izlagali su keramiku: Lucija Bančov-Weber, Vlasta Baranji, Nebojša Delja, Marta Erlich, Milan Hrdžić, Ivan Jelačić, Milan Krčim, Rade Perčuklievski, Mila Petričić, Lidija Salvaro, Stela Skopal, Olga Vujadinović, Ljerka Šarić-Jovan i Velimir Vukićević. Tapiseriju su izlagali: Marinko Benzon, Vera Božičković-Popović, Jagoda Bujić, Stojan Čelić, Milan Ko-

njović, Jovan Kratochvil, Milivoje Nikola-jević, Ankica Oprešnik, Boško Petrović, Mateja Rodiči, Vladen Srbinić, Etelka Tobolka, Lazar Vujaklija i Milica Zorić. Komesar izložbe bio je Bernardo Bernardi, arhitekta iz Zagreba.

TUNIS

Izložba Savremenog Jugoslovenskog slikarstva, bila je početkom 1964. godine u Tunisu a zatim je prenesena u Maroko, u Rabat. Bilo je izloženo 61 slika. Izlagali su: Krsto Hegedušić, Bogoljub Ivković, Milan Konjović, Ferdinand Kulmer, Stane Kregar, Milo Milunović, Peđa Milosavljević, Zoran Petrović, Ivan Rabuzin, France Slana, Miljenko Stančić, Frane Šimunović i Marko Šuštarčić, Komesar izložbe bila je Vesna Novak-Oštrić, kustos iz Zagreba. U septembru i oktobru izložba je bila prenesena u Kairo. Ovoj izložbi dodat je još Branko Filipović-Filo i ukupno je bilo izloženo 69 radova. Komesar izložbe bio je Zoran Tošić, kustos Moderne galerije iz Beograda.

VENECIJA

Na XXXII bijenalu u Veneciju, koji je bio održan od 20. juna do 18. oktobra, u Jugoslovenskom paviljonu bilo je izloženo: 20 grafika, 17 slika i 14 skulptura. Izlagali su: Riko Debenjak, grafičar Stojan Čelić, slikar i Branko Ružić, vajar. Komesar izložbe bio je Aleksa Čelebonović, savetnik u Sekretarijatu Izvršnog veća Srbije.

Redakcija biltena objavljuje i nadalje u prilogu važnija dokumenta iz oblasti likovne umetnosti i rada profesionalnih organizacija umetnika

OVDE ISEĆI

ZAKLJUČCI

SA SASTANKA SAVEZA I UDRUŽENJA UMETNIKA O SOCIJALNOM OSIGURANJU UMETNIKA

Povodom stupanja na snagu novih propisa o oporezivanju i socijalnom osiguranju umetnika, 25. januara 1965. godine, sazvan je u Beogradu sastanak predstavnika svih saveza i republičkih udruženja umetnika Jugoslavije, kojem su, pored predstavnika pojedinih saveza i republičkih udruženja umetnika, prisustvovali i predstavnici Saveznog sekretarijata za rad, Saveznog sekretarijata za prosvetu i kulturu, Saveznog zavoda za socijalno osiguranje, Republičkog sekretarijata za kulturu SR Srbije, SR Hrvatske, Republičkog sekretarijata za rad Srbije i Centralnog odbora Saveza sindikata Jugoslavije. Na tom sastanku razmotrena su pitanja socijalnog osiguranja umetnika, a naročito situacija u kojoj su se, po stupanju na snagu Osnovnog zakona o doprinosima i porezima građana i Osnovnog zakona o penzijskom osiguranju, našli umetnici koji samostalno vrše umetničku delatnost.

Naime, Osnovnim zakonom o doprinosima i porezima građana stavljen je van snage Zakon o porezu na prihod od autorskih prava i time ukinut fond iz kojeg se dosad podmirivao doprinos za socijalno osiguranje umetnika. Predviđeno je da se propisani doprinos iz ličnog dohotka od autorskih prava plaća, kao i ostali doprinosi i porezi, društveno-političkim zajednicama, republikama i komunama. Na ovaj način ostalo se bez namenskih sredstava za podmirenje doprinosa za socijalno osiguranje umetnika koje je i po novom Osnovnom zakonu o penzijskom osiguranju specijalno predviđeno, pa bi, po opštim propisima, i samostalni umetnici, kao i ostala lica koja vrše samostalnu delatnost, morali sami iz vlastitih sredstava da plaćaju doprinos za svoje socijalno osiguranje.

ZAKLJUČCI

1. Kako je Osnovnim zakonom o doprinosima i porezima građana predviđeno da će se doprinosi ličnog dohotka od autorskih prava plaćati društveno-političkim zajednicama, republikama i komunama, potrebno je da pojedine republike odgovarajućim propisima odrede:

— da sredstva doprinosa iz ličnog dohotka od autorskih prava služe za socijalno osiguranje umetnika i za unapređivanje kulturnih delatnosti;

— da se iz fonda koji se formira od tih sredstava plaća i povećani doprinos za naročito istaknute umetnike i umetnike koji su stekli uslove za nižu penziju po osnovi radnog odnosa;

— da specijalna komisija, slična dosadašnjoj komisiji za socijalno osiguranje umetnika, ceni kome treba priznati svojstvo naročito istaknutih umetnika i koliko penziju takav umetnik treba da dobije.

2. Kako se danas socijalno osiguranje zasniva na načelima uzajamnosti i solidarnosti osiguranika u obezbeđenju sredstava i prava i penzijskog osiguranja, potrebno je, s obzirom na prednje, da se u eventualne ugovore o ustanovljenju i o sprovođenju socijalnog osiguranja umetnika uključiti i pomenuti fond, kako bi on po svom organu upravljanja mogao odmah pristati na plaćanja koja proističu iz ugovora koji se zaključuje.

3. U svrhu sprovođenja ovog, savezi umetnika su odlučili:

— da se uz prilog ovih zaključaka obrate svim republičkim sekretarijatima za kulturu s molbom da oni predlože donošenje odgovarajućih propisa i da i inače učine potrebno da se obezbede sredstva za plaćanje doprinosa za odgovarajuće socijalno osiguranje umetnika;

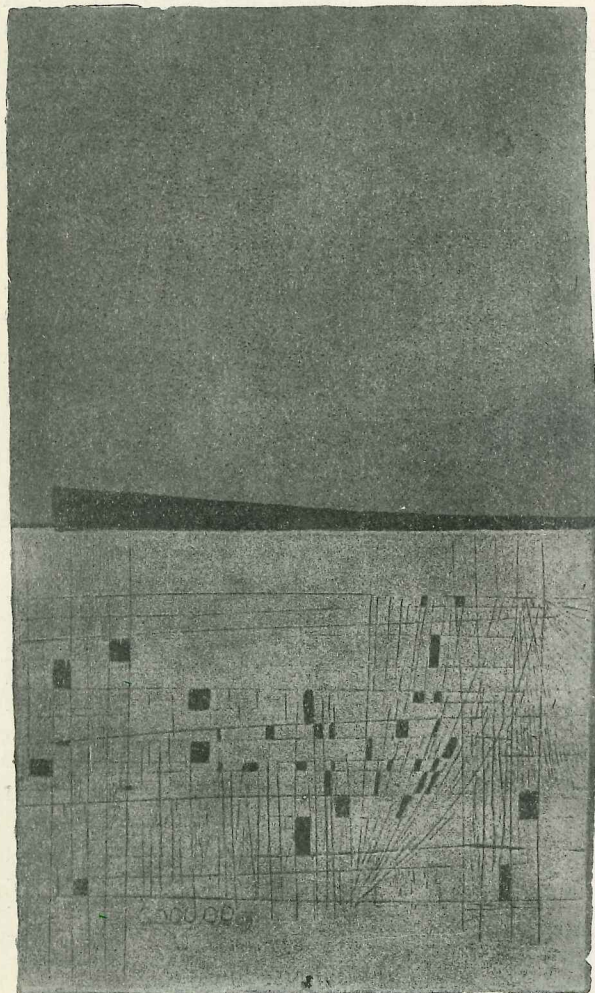
— da se o zaključcima obaveste sva republička udruženja svih grana umetnosti s tim da se sva udruženja iz pojedinih republika udruže na zajedničkoj akciji što striktnijeg sprovođenja ovih zaključaka.

4. Najzad odlučeno je da se u Beogradu osnuje savezni koordinacioni odbor predstavnika svih saveza umetnika Jugoslavije, a u pojedinim republikama republički koordinacioni odbori svih udruženja umetnika u republikama, da bi ti odbori vodili brigu o potrebama zajedničkim svim savezima, odnosno udruženjima umetnika, i njihovim članovima.

Za savez umetnika Jugoslavije
Generalni sekretar Saveza književnika Jugoslavije
Slavko Mihalić, s. r.

sazove jedan sastanak kome bi prisustvovali predstavnici Komisija za kulturne veze sa inostranstvom SIV-a, predstavnici Sekretarijata za prosvetu i kulturu SIV-a, članovi Ideološke komisije CK i predstavnici Saveza. Neophodno je predhodno upoznati predstavnike ovih ustanova sa dosadašnjim radom Komisije, zato je predloženo da im se dostave izveštaji o dosadašnjem izlaganju u inostranstvu, sa imenima autora i komesara. Posle ovog konsultovanja moćiće da se prave pravilniji programi budućih izlaganja u saradnji Komisije, galerija i Saveza uz pomoć Umetničkih saveta republičkih udruženja. U izboru autora i dela treba da se ide na kvalitet bez obzira na pravac i republiku.

Ankica Oprešnik — Zatvoren vidik, drvo — linorez

Organizacioni odbor III likovnog susreta u Subotici odabrao je sa izložbe Grafika Jugoslavije 49 autora i 120 grafička lista. Ova izložba Savremene jugoslovenske grafike bila je ostvorena od 13. novembra u Pragu. Izlagali su: Zevst Apolonio, Janez Boljka, Bogdan Borčić, Stojan Čelić, Miloš Čirić, Riko Debenjak, Marjan Detoni, Božidar Džmerković, Milivoj Grujić — Elim, Željko Hegedušić, Božidar Jakac, Milorad Janković, Andrej Jemec, Boško Karanović, Milan Kerac, Edo Kovačević, Marko Krsmanović, Bogdan Kršić, Ante Kuduz, Ferdinand Kulmer, Oto Logo, Aleksandar Luković, Branislav Makeš, Vladimir Makuc, Milan Martinović, Mario Maskareli, France Mihelić, Vukosava Mijatović, Branko Miljuš, Edo Murtić, Miodrag Nagorni, Milivoj Nikolajević, Ankica Oprešnik, Mihajlo Petrov, Marjan Pogačnik, Božidar Prodanović, Kosta Angeli Radovani, Nikola Rajzer, Josip Restek, Miodrag Rogić, Maksim Sedej, Zlatko Slevac, Tinca Stegovec, Ive Šubic, Halil Tikveša, Marjan Tršar, Ivan Varl, Lazar Vujaklija i Karel Zelenko. Izložba je posle Praga bila u Ostravi i Brnu. Krajem aprila biće prenesena u Mađarsku. Komesar izložbe u Pragu bio je Branko Miljuš, grafičar iz Beograda.

NAŠI UMETNICI U INOSTRANSTVU I INOSTRANI GOSTI KOD NAS

U Budimpešti su boravili nedelju dana, aprila 1964. godine, predsednik Saveza likovnih umetnika Jugoslavije Marij Pregelj i sekretar Saveza Nandar Glid, kao gosti Saveza likovnih umetnika Mađarske. Ovom prilikom sklopljen je ugovor o saradnji između dva saveza.

Na poziv Saveza likovnih umetnika Istočne Nemačke, od 29. marta do 8. aprila 1964. godine, posetili su Berlin i Drezden sekretar Saveza likovnih umetnika Jugoslavije Vojin Stojić i profesor na Akademiji likovnih umetnosti u Beogradu Boško Karanović. Naša delegacija prisustvovala je Kongresu Saveza likovnih umetnika Nemačke Demokratske Republike.

Na Kongresu Saveza likovnih umetnika Čehoslovačke naša delegacija je bila u sastavu: Ismet Mujezinović, potpredsednik Saveza likovnih umetnika Jugoslavije i Dalibor Parač, predsednik Udruženja likovnih umetnika Hrvatske. Kongres je bio održan aprila 1964. godine u Pragu. Naša delegacija je potpisala sporazum o saradnji između Saveza likovnih umetnika Čehoslovačke i Jugoslavije, o razmeni umetnika i o razmeni po jedne izložbe.

Umetnički savet je odlučio da u Likovni odbor pri Komisiji Savez delegira veći broj svojih članova. Isto tako, treba omogućiti članovima Odbora da se upoznaju sa likovnim događajima u svim republikama. U toku trajanja naših izložbi u inostranstvu, predloženo je, da i izvestan broj izlagača poseti određenu zemlju. Od Komisije treba zahtevati obavezno dostavljanje izveštaja komesara Savezu kako bi mogla da budu informisana udruženja i članovi o rezultatima naših izložbi u inostranstvu.

Što se tiče organizacije izložbi, za svaku akciju Saveza ili akciju Saveza u saradnji sa Komisijom treba praviti predračun. Svaku izložbu treba ugovarati i materijalno obezbediti budžetom kod ugovaranja. Izložbe treba solidno opremiti: kataloge, plakat, monografije, tekstove za štampu, fotose, solidnu opremu za transport i osiguranje. Skulpturu treba izlagati isključivo u materijalu a postamente raditi po nacrtu autora.

Po pitanju obeštećenja izlagača treba predložiti Komisiji da se posebno naprave formulacije ugovora, za slikare, za vajare i za grafičare, na osnovu predloga Saveza. U ugovor treba obavezno uključiti i osiguranje.

Umetnički savet je odlučio da predloži Komisiji otkup pojedinih radova koji bi bili poklonjeni izvesnim galerijama u zemlji gde se izložba održava. Zatim se prelaže da na izložbama u inostranstvu, ukoliko eksponati nisu vlasništvo galerija ili Komisije, bude omogućena prodaja radova po ceni određenoj u ugovoru izlagača i Komisije, pri postojećim uslovima carinskih odredbi. U slučaju da je eksponat više od šest meseci van zemlje, a to ugovorom nije predviđeno, treba tražiti obeštećenje od Komisije.

Potrebno je jasno definisati ulogu komesara prilikom organizovanja izložbe za inostranstvo i predvideti stepen njegove odgovornosti za uspeh izložbe. Komesar nema pravo da određuje koncepciju izložbe, već ovo vrši određeni odbor. Komesar je dužan da se za vreme svog boravka u zemlji gde se održava izložba poveže sa kulturnim atašoom radi uspešnije organizacije izložbe i kontakta sa kulturnim radnicima i predstavnicima štampe. Komesar je obavezan, po povratku u zemlju, da podnese iscrpan izveštaj Komisiji o svom radu. Umetnički savet smatra da naziv komesara nije podesan i da ubuduće treba da dobije ime poverenika. Celokupan rad komesara treba odrediti jednim pravilnikom.

U plan akcija Saveza predviđeno je otvaranje jedne galerije kako bi se olakšala razmene izložbi sa savezima drugih zemalja. Insistirati da udruženje daju predloge za grupne i samostalne izložbe u inostranstvu. Nastojati da udruženja pomažu rad kolonija. U Hrvatskoj raditi na dobijanju zgrade Florinog doma u Dubrovniku, u Crnoj Gori preduzeti akciju u vezi predloga opštine Budva iznetog na Kongresu Saveza.

Potrebno je uspostaviti tešnji kontakt sa muzejima i galerijama i tražiti njihov program rada za godinu dana.

Predloženo je da se ustanovi plaketa i diploma za ustanove i pojedince koji pomažu širenje i razumevanje likovne umetnosti.

Na osnovu Konvencije o kulturnoj saradnji između Jugoslavije i SSSR-a naša delegacija u sastavu: Zuko Džumhur, predsednik Udruženja likovnih umetnika Srbije i Ive Šubic, slikar iz Ljubljane, boravila je u Sovjetskom Savezu 15 dana. Naša delegacija posetila je Moskvu, Lenjingrad i Gruziju.

Povodom proslave petnaestogodišnjice osnivanja Nemačke Demokratske Republike naša delegacija je otputovala, 1. oktobra 1964. godine, u Istočni Berlin na poziv Saveza likovnih umetnika NDR. Naši delegati predsednik Saveza likovnih umetnika Jugoslavije Ivan Sabolić i slikar Radenko Mišević boravili su u Nemačkoj nedelju dana.

Kao gost Ministarstva za školstvo i kulturu Čehoslovačke boravio je u Pragu, od 3. do 14. novembra 1964. godine Branko Miljuš, slikar iz Beograda. Miljuš je, u isto vreme, vršio dužnost komesara izložbe Jugoslovenske grafike koja je bila otvorena u Pragu.

Delegacija Saveza likovnih umetnika Mađarske boravila je, potnaest dana, oktobra 1964. godine u Jugoslaviji. Mađarski umetnici Gabor Pap i Karoli Rajh bili su gosti Saveza likovnih umetnika Jugoslavije. Za vreme svog boravka, mađarski grafičari posetili su više gradova na Jadranu i u okolini Beograda.

IZ RADA UDRUŽENJA

Briga naše zajednice za školovanje umetnika pokazuje da društvo nastoji da darovitim umetnicima omogući dalji razvoj i stvaralački entuzijazam. Pri tome se ima u vidu poboljšanje nivoa stvaralaštva i produktivnog obogaćivanje naše nacionalne kulture.

Treba podvući značaj i ulogu daljeg angažovanja i pomoći na stvaranju neophodnih uslova za ovakav razvoj. Pored neophodne brige oko obezbeđenja materijalne baze za finansiranje umetničkog stvaranja, u prvom redu treba poklanjati pažnju na obezbeđenje radnog prostora.

Udruženje likovnih umetnika Srbije sa svoja 443 člana u ovoj godini, povećava se svake godine sa približno 20 članova. Za proteklih deset godina ULUS se povećao sa oko 200 članova. Međutim, ako se analizira kako je do sada i u kom obimu rešavan ateljski problem, videće se da je zajednica za ovo vreme dala članovima ULUS-a samo dva propisno izgrađena atel-

ljea. Treba dodati da je od strane zajednice dodeljeno u istom periodu našim članovima 15 stanova i sobu za rad kao privremeni radni prostor. U proteklom periodu 25 člana su rešila svoj ateljski problem ulaganjem svojih ličnih sredstava i uz podizanje kredita, dok je 25 članova ličnim ulaganjem izvršilo u istom periodu privremenu adaptaciju prostorija za rad. Ovi podaci ukazuju da se radni prostor likovnih umetnika u Srbiji neprestalno pogoršava i da je on stalno na čelu akutnih problema, kome se mora pristupiti sa više razumevanja od strane zajednice i društva.

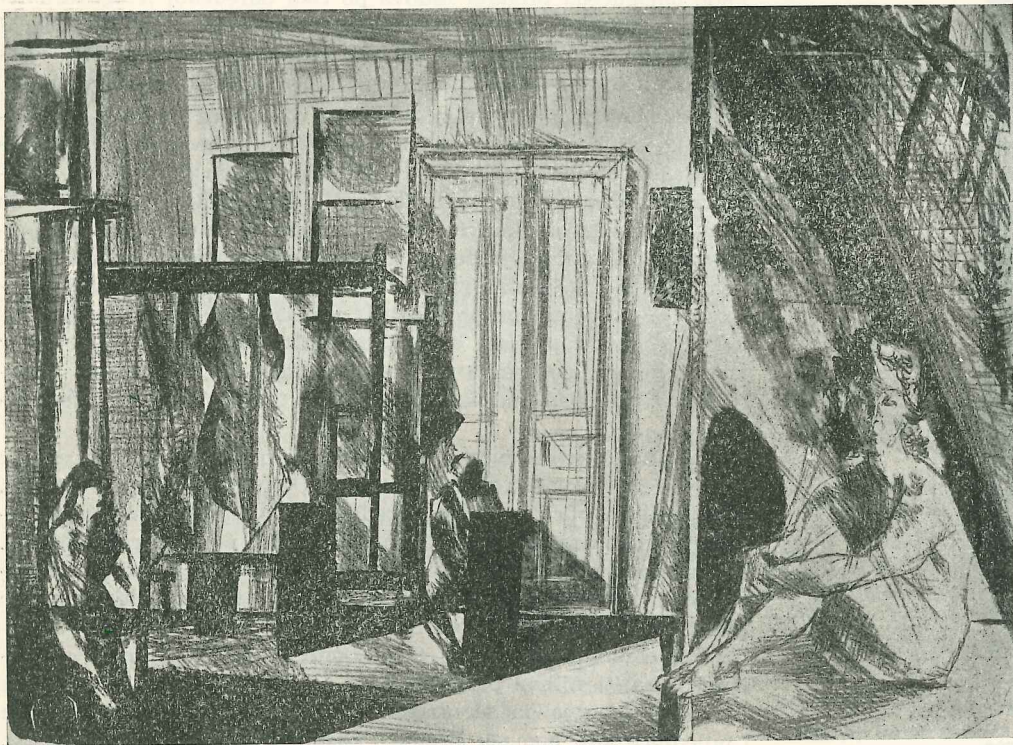
Prema podacima ankete u 1963. godini, od 371 člana nastanjenih u Beograd:

61 član ima propisan atelje uz stan

51 član ima atelje po nuždi u stanu

105 članova rade u stanu

8 člana ima propisan atelje u kome i stanuje

Milorad Jovanović — Zimski odmor, akvatinta

Iz rada VI kongresa Saveza likovnih umetnika Jugoslavije

U prošlom broju Biltena objavili smo materijale sa VI kongresa Saveza. Onaj deo materijala koji još nije objavljen odnosi se na rad Komisije za Statut i na treći dan plenarnog zasedanja Kongresa.

Na VI kongresu likovnih umetnika Jugoslavije, najduže diskusije vođene su o pitanjima koja su se odnosila na izmene Statuta i na Program Saveza. Želja svih diskutantata bila je usmerena na obezbeđivanje što šireg učešća samih republičkih udruženja u rad Saveza. Neki su rešenje videli u smanjenju izbornih funkcija i na povećanoj ulozi predstavnika republičkih udruženja u predsedništvu Saveza, a drugi u većoj odgovornosti izabranih funkcionera prema Kongresu kao najvišem organu likovnih umetnika.

Diskusije su se vodile oko pitanja imena Saveza, jer je bilo predloga da se Savez ubuduće zove Savez udruženja likovnih umetnika Jugoslavije, što nije prihvaćeno iz praktičnih razloga. Broj izbornih funkcija je, posle duge diskusije, sveden na tri i to predsednik, potpredsednik i generalni sekretar. Dalje se diskutovalo o odgovornosti predsednika Saveza prema udruženju iz koga potiče, o odnosu između Umetničkog saveta i predsedništva Sa-

veza itd. U ovoj diskusiji učestvovali su, pored ostalih, Rajko Nikolić, Maksim Krstulović, Alojze Lozica, Janez Pirnat, Ivan Sabolić, Dimče Koco, Tanja Taranovska, Dalibor Parać, Valerije Mikieli, Vuko Radović, Dušan Popovski, Rizah Štetić, Dobrivoje Beljkašić, Ilija Marinković, Nandor Glid, Mihajlo Petrov, Marjan Tršar, Voja Stanić, Boško Karanović, Zuko Džumhur i drugi. Definitivno usvojen Statut Saveza likovnih umetnika Jugoslavije objavljen je u prošlom broju Biltena.

Boško Karanović je podneo zatim predlog Programa rada za naredni period. Posle diskusije, Program je delimično dopunjen i usvojen. Tekst programa Saveza takođe je objavljen u ranijem broju Biltena.

Na ovom zasedanju usvojeni su i dokumenti — Pravilnik o radu Umetničkog saveta Saveza, Pravilnik o prijemu novih članova, Pravilnik o nagradama, Pravilnik o konkursima i Pravilnik o unikatima.

Kongres je na kraju zasedanja dao razrešnicu ranijim organima i izabrao organe Saveza.

Prema raspoloženju koje se ispoljilo na Kongresu izgleda da su problemi međurepubličke saradnje, problemi samoupravljanja u domenu razvoja likovne umetnosti i problemi moralnih normi, moralnog kodeksa, izbili u prvi plan. Nezavisno od konkretnih predloga kako da se ova pitanja reše, izvesnih prenapljenosti, nepoverenja i pojednostavljivanja pojedinih pitanja, ipak rešavanje ovih pitanja može dovesti i do izvesne stabilizacije u redovima likovnih umetnika, kao i daljeg traženja puteva ka izgrađivanju jedinstvenih interesa društva i likovnih umetnika u razvijanju naše kulture.

19 članova ima atelje po nuždi
95 članova je bez ateljea i stana
42 člana ima sa ateljeom i stan po nuždi na starom sajmištu koje se ruši.

U vezi sa ovim stanjem republički Sekretarijat za kulturu u zajednici sa Sekretarijatom za kulturu grada Beograda po-

PROBLEM ATELJEJA LIKOVNIH UMETNIKA U SRBIJI

čeo je planski, u granicama mogućnosti, da izdvaja sredstva za gradnju ateljea, kako bi se ublažio ateljski problem. Tako su za 11 ateljea likovnih umetnika, na dobivenoj lokaciji na Banovom brdu, obezbeđena sredstva u ovoj godini. Ovakvo stanje nametnulo je orijentaciju za jeftinijom gradnjom i ateljeima, koji bi imali ukupnu korisnu površinu od 49 m², od čega na atelje otpada 35 m². Oni se grade na principu razbacanih grupnih ateljea po dva zajedno.

U narednom sedmogodišnjem periodu republička komisija planirala je 80 novih ateljea, 94 adaptacija u postojećim zgradama u Beogradu, a u unutrašnjosti 20 novih i 20 adaptacija. Prema grubom predračunu Republika će da izdvoji 200.000.000, Skupština grada Beograda 140.000.000.— i komuna 80.000.000.—, a očekuju se lična ulaganja umetnika na bazi participacije ili samostalnog investiranja oko 190.000.000.— dinara. Međutim, ostaje otvoreno pitanje koliko će ovaj plan biti prihvaćen u okviru sedmogodišnjeg plana, a samim tim, koliko ćemo uspešno da rešimo problem radnog prostora likovnih umetnika.

Pored ovoga, Udruženje nastoji da se i adaptiranjem slobodnih tavanjskih prostora uz uslov jeftinije izgradnje jedan deo ateljea u užem delu grada. Ovim bi se izbegao dugi proces dobijanja lokacije. Za realizaciju ovoga na putu su smetnje od kućnih saveta i urbanista, te je za ostvarenje ovoga plana potrebno dublje razumevanje nadležnih. Nesumnjivo da će uz angažovanje odgovornih organa i uz razumevanje potrebe stimuliranja i pružanja mogućnosti za bolje uslove rada naših umetnika dovesti do odgovarajućih rezultata u globalnom razvoju našeg društvenog umetničkog života i stvaralaštva.

Ž. Stefanović

II KONGRES SAVEZA ARHITEKTA JUGOSLAVIJE

U Zagrebu je održan 4. 5. i 6. juna 1964. godine II kongres Saveza arhitekata Jugoslavije u Radničkom univerzitetu „Moša Pijade“.

Posle uvodne reči predsednika Saveza arhitekata Jugoslavije Uroša Martinovića, glavni referat je podneo arhitekta Vjenceslav Rihter — Arhitektura i društvo, zatim je saslušano još nekoliko referata, a posle se prešlo na diskusiju. Na kraju

predsednike, Niko Tozi iz Skoplja i Grga Košak iz Ljubljane; za generalnog sekretara Dragoslav Stojanović-Sip iz Beograda i za zamenika generalnog sekretara, Bogdan Kršić iz Beograda. Za počasnog predsednika izabrani su prof. Mihajlo Petrov i arh. Ivo Spinčić, dosadašnji potpredsednik Saveza.

U okviru Kongresa u Gradskoj galeriji bila je otvorena izložba radova članstva, na kojoj je bilo zastupljeno preko 150 autora iz svih republičkih udruženja.

Mirko Fruht

novne škole, u srednjim školama i gimnazijama.

II kongres likovnih pedagoga održan je 17., 18 i 19. decembra 1964. godine u Rijeci.

Prvog dana, 17. decembra otvorena je studijska izložba likovnih radova dece na kojoj su u predškolskim ustanovama i osnovnim školama. Istog dana po podne kongres je radio u plenumu saslušajući referat „Stanje i problemi likovnog vaspitanja u našem društvu“ čiji su autori Bogomil Karlavariš, Hakija Kulenović i Branko Ru-

Likovni događaji - Likovni događaji - Likovni događaji - Lik

Kongresa doneseni su zaključci, imenovan je nov Centralni odbor i izvršen izbor delegata koji će posetiti predsednika Republike.

Za vreme trajanja Kongresa bila je otvorena izložba „Savremena arhitektura Jugoslavije“, delegatima je prikazan i prvi dokumentarni film o savremenoj arhitekturi u našoj zemlji, razgledali su izložbu vojnog građevinarstva SFRJ u Domu armije i izložbu stručne literature u prostorijama Saveza arhitekata Hrvatske. Delegati su još razgledali i nova arhitektonska ostvarenja u gradu i učinili jednodnevni izlet na Plitvička jezera.

Trećeg dana rada Kongresa izabran je nov Centralni odbor: za predsednika Bogdan Bogdanović, arhitekta iz Beograda, za potpredsednike: Stanko Mandić, arhitekta iz Beograda, Srđa Šeferov, arhitekta iz Zagreba i Savin Sever, arhitekta iz Ljubljane i za sekretare: Mihajlo Mitrović i Zoran Petrović, arhitekta iz Beograda.

Na kraju Kongresa izvršena je svečana predaja povelja počasnim i zaslužnim članovima Saveza arhitekata Jugoslavije.

KONGRES LIKOVNIH UMETNIKA PRIMENJENIH UMETNOSTI JUGOSLAVIJE

Poslednjih dana marta, prošle godine, bio je održan redovan Kongres Saveza likovnih umetnika primenjenih umetnosti u Ljubljani u prisustvu delegata Saveza i većeg broja predstavnika industrije, društvenih organizacija i ustanova.

Pored izveštaja o radu Saveza, Kongresu su podneta tri referata. O politički oblikovanju govorio je arh. Zvonimir Radić iz Zagreba, pri čemu je naglasio da je cilj oblikovanja da pokrene neki objekt kao realnu formu tj. prihvatljivu i opravdanu podjednako i istovremeno sa svih stanovišta i motiva koji pokreću, podržavaju egzistenciju nekog artikla u ljudskoj sredini, „Oblikovanju nije cilj da veštačkim sredstvima ulepša ili uknasi izgled nekog artikla. Ono što industrijsko oblikovanje aplicira na sve svoje posebnosti nisu dakle forme, nisu ornament, nisu uzorci apstraktne umjetnosti, već uvjeti jedinstva plastičnosti, uvjeti kondicije njenog svojstva — njene realnosti“.

O obrazovanju industrijskih dizajnera govorio je arh. Ivo Spinčić iz Ljubljane, a o primenjenoj umetnosti u svetlu savremenih likovnih kretanja referat je podneo arh. Bernardo Bernardi iz Zagreba. U ovim referatima istaknuto je da se do sada problemu obrazovanja kompetentnih kadrova za oblikovanje u industriji poklanja vrlo mala pažnja, iako je Komisija za reformu školstva na području primenjenih umetnosti, formirana pri Saveznom izvršnom veću, donela određene zaključke. Pretpostavljajući postojanje harmoničnog i organskog plastičnog jedinstva na području likovnih umetnosti, u slučaju primenjenih umetnosti na jednoj strani, plastična akcija likovno konstituira mašinsku proizvodnju u velikim serijama koju zovemo industrijsko oblikovanje — a na drugoj strani je unikatna likovna proizvodnja sa svim karakteristikama individualnog umetničkog dela.

Na kraju rada Kongres je izabrao nove organe Saveza. Za predsednika ponovo je izabran arh. Vjenceslav Rihter; za pot-

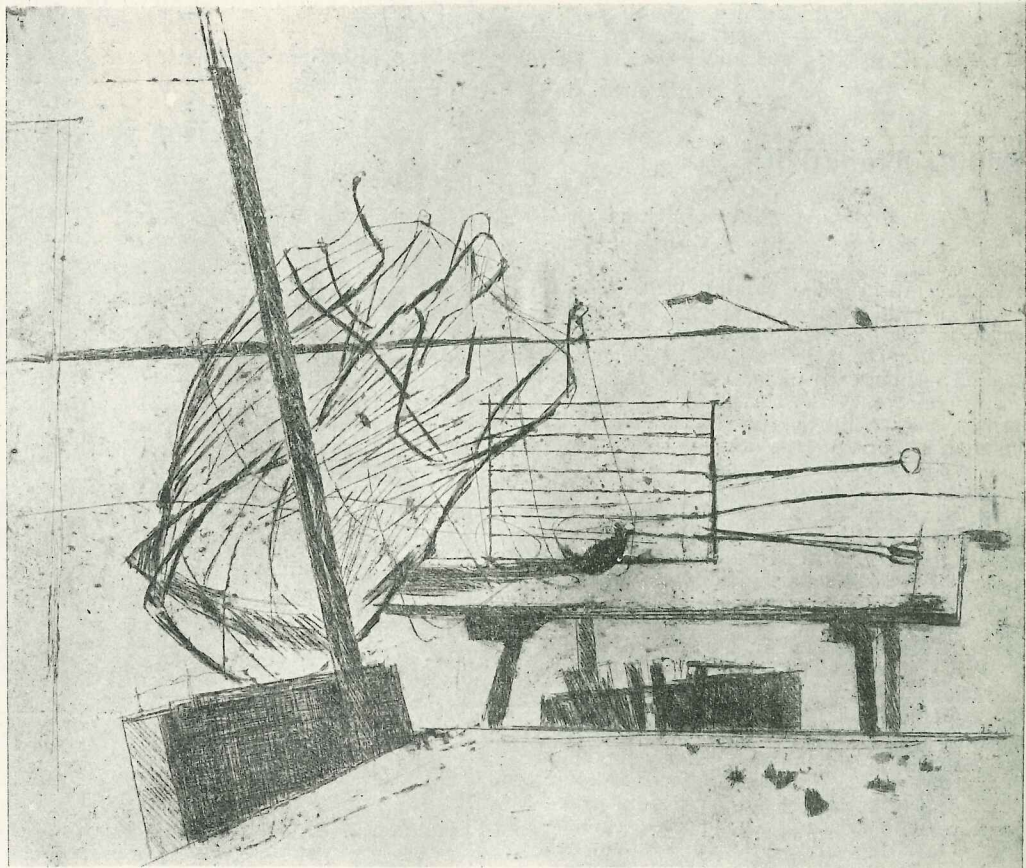
II KONGRES LIKOVNIH PEDAGOGA JUGOSLAVIJE

Posle značajnih uspeha u nastavi likovnog vaspitanja i mnogobrojnih uspeha naše dece na mnogobrojnim izložbama dečjih crteža u inostranstvu, II kongres likovnih pedagoga Jugoslavije imao je mogućnost da sumira sva iskustva na planu likovnog vaspitanja i da odredi smernice za dalji rad. Međutim jedan problem ostaje i nadalje u centru pažnje — broj časova iz likovnog vaspitanja u višim razredima os- Izveštaje Izvršnog odbora Saveza, blagajne

zić, kao i Nadzornog odbora, te predlog o izmeni Statuta.

Drugog dana, 18. decembra kongres je radio u komisijama — za kadrovske škole, za dečje crteže i međunarodnu saradnju, za planove i programe svih škola i za izmenu Statuta Saveza. Rad u komisijama bio je veoma sadržajan.

Trećeg dana kongres je nastavio rad diskusijom u plenumu. Toga dana usvojeni su i završni dokumenti i izabran novi Upravni odbor Saveza. Za predsednika je izabran Josip Roca, za potpredsednika Hakija Kulenović, a za sekretare Gojko Bo- bić, Mirko Stefanović i Zoran Borić.

Milo Milunović — Gradeic, bakropis

NOVA GALERIJA SAVREMENE JUGOSLOVENSKE UMETNOSTI U OHRIDU

Na inicijativu Opštinske skupštine grada Upravni odbor fonda „Moša Pijade“ Saveznog sekretarijata za prosvetu i kulturu SIV-a i Republičkog sekretarijata za kulturu pomogao je osnivanje nove galerije savremene jugoslovenske umetnosti pri Narodnom muzeju u Ohridu.

Odbor fonda „Moša Pijade“ Saveznog sekretarijata za prosvetu i kulturu SIV-a poklonio je novoj galeriji sve otkupljene radove sa Bijenala mladih na Rijeci.

Galerija savremene jugoslovenske umetnosti u Ohridu bila je otvorena 15. avgusta 1964. godine izložbom savremene jugoslovenske umetnosti, na kojoj je bilo zastupljeno 56 slikara sa 68 slika i 13 vajara sa 15 skulptura. Svi izloženi radovi ostaju svojina Galerija, kao njen početni fond.

FORMA VIVA

Upravni odbor simpozijuma „Forma viva“ prvi put ove godine nije raspisao konkurs za učešće umetnika na simpozijumu već im je slao direktan poziv.

U Portorožu, u kamenu je radilo šest umetnika: Stojan Batić (Jugoslavija), Stefanija Bagalja (Italija), Magda Frank (Argentina), Džon Skelton (Engleska), Luj Šavinije (Francuska) i Šigeto Šimano (Japan).

U Kostanjevici kraj Novog Mesta, u drvetu su radili umetnici: Otmar Jandl (Austrija), Ksenija Kantoci (Jugoslavija), Ko Murai (Japan), Vladimir Peclik i Gabrijele Simosi (Čehoslovačka) i Bernard Segal (SAD).

U Ravni na Koruškoj prvi put ove godine bio je održan simpozijum umetnika koji su radili u gvožđu: Jerži Jernuškievic (Poljska), Djan Karlo Markeze (Italija), Jo Oda (Japan), Ives Tride (Kanada), Stevan Luketić, Slavko Tihec i Zoran Petrović (Jugoslavija).

LAZAR LIČENOSKI

Umro 10. aprila 1964.

Lazar Ličenoski je prva paleta makedonskog modernog slikarstva, najpoznatiji makedonski slikar koji je za celo vreme svog stvaralaštva slikao podneblje svoje Makedonije. Lazar Ličenoski rođen je 1901. godine u Galičniku, u poznatom kraju makedonskih zoografa. Nižu i srednju školu učio je u Skoplju i Tetovu. U Beogradu je završio nastavnički i akademski oteš Umetničke škole. Dve godine učio je fresko-tehniku i mozaik u Parizu. Prvi put samostalno je izlagao u Beogradu 1929. godine. Posle toga samostalno je izlagao u Zagrebu 1930. i 1933, u Beogradu 1933, 1935. i 1939. a posle rata 1955. godine. Četiri puta je izlagao u Skoplju. Od 1929. godine stalno učestvuje na izložbi „Cvijete Zuzorić“ u Beogradu, zatim sa grupom „Oblik“, izlaze u Beogradu, Čehoslovačkoj, Bugarskoj i Grčkoj. Izlagao je i na izložbama jugoslovenske umetnosti u Engleskoj i Italiji. Do 1945. godine bio je slobodan umetnik, a od tada profesor Škole za primenenu umetnost u Skoplju gde je radio sve do svoje smrti. Izradio je u mozaiku dekoraciju kosturnice srpskih vojnika umrlih na Krfu u prvom svetskom ratu. Odlikovao je Ordenom rada prvog reda.

Jovan Popovski

RUDOLF IVANKOVIĆ

Umro 10. juna 1964.

Rođen je 1906. godine u Zagrebu. Akademiju likovnih umetnosti studirao je u rodnom gradu od 1925. do 1930. godine. Sledeću godinu provodio je na studijskim putovanjima u Parizu, Rimu, Firenci i Padovi. Prvi put je izlagao 1941. godine. Nakon oslobođenja izlagao je nekoliko puta na izložbama ULUH-a, na Izložbi grupe profesionalaca (1946), na Izložbi skica za spomenik Marku Oreškoviću (1947.), kao jedan od dobitnika nagrade na izložbi Saveza likovnih umetnika Jugoslavije (1949.) i poslednji put na izložbi NOB u likovnoj umetnosti u Rijeci 1955. godine.

Niz godina bio je saradnik majstora kipara Antuna Avgustinčića. Ivanković je autor čitavog niza javnih spomenika: spomenik Antonu Mišanoviću u Klanjcu, Augustu Šenoi u Zagrebu, Poginulim grafičarima u Zagrebu i spomenik NOB u Posedarjevu.

Skroman i povučen. Ivanković sa zatorio u svoju ateljersku izolaciju i vrlo retko izlazio pred publiku. Dobar modelar i izvrstan poznavalac anatomije, Ivanković je svoje preokupacije usredsredio na probleme akta i ljudske figure i ostavio nekoliko dela koja će dobiti svoja mesta u periodu realizma našeg kiparstva.

Josip Depolo

ANTE MATKOVIĆ

Umro 27. septembra 1964.

Rođen je u Docu kod Travnika 1897. godine. Školovao se na Visokoj školi za umetnost i umetni obrt u Zagrebu. Specijalne studije za modelarstvo i sitnu plastiku završio je u Pragu kod profesora O. Špamela. Kao profesor srednje škole službovao je u Tuzli, Sarajevu i Mostaru.

U svom dugogodišnjem umetničkom radu Matković se pretežno bavi medaljarstvom, sitnom plastikom kao i bistama naših poznatih ličnosti od kojih se neke nalaze u Umetničkoj galeriji u Sarajevu. Godine 1927. izradio je deset bista poznatih jugoslovenskih književnika i dramaturga za sarajevsko Narodno pozorište. Matković je jedan od najstarijih članova ULBIH-a. Kao član grupe likovnih umetnika Mostara učestvovao je na svim izložbama koje je grupa priredila.

TANASKO MILOVIĆ

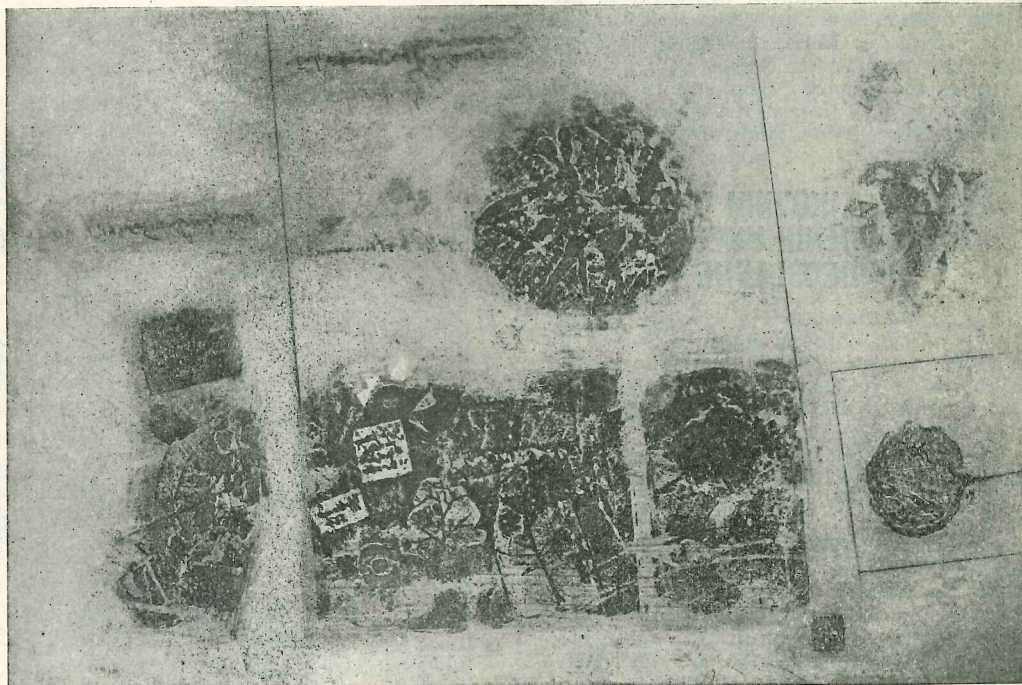
Umro 25. oktobra 1964.

Rođen je 1900. godine u Fojnici kod Gacka. Kao dečak od 14 godina, pošto je izvesno vreme proveo na zanatu u Trebinju, odlazi 1914. godine u Ameriku. Uprnim radom i pored napornih dnevnih poslova završio je Umetničku akademiju u Sent Luisu. Posle uspešnog završetka školovanja na akademiji i održane samostalno izložbe dobio je stipendiju za dvogodišnji boravak u Parizu. Po povratku u Ameriku postao je poznat i priznat slikar a kasnije i profesor na univerzitetu u Vašingtonu.

Posebno mesto u njegovom stvaralaštvu zauzimaju kompozicije sa temom iz naše narodne poezije. Za vreme drugog svetskog rata bio je aktivan u akcijama za pružanje pomoći Narodno oslobodilačkom pokretu u našoj zemlji.

Mnogobrajni radovi Tanaska Milovića nalaze se u najpoznatijim muzejima i galerijama Amerike. Prilikom svoje posete rodnom kraju, 1957. godine, poklonio je Umetničkoj galeriji u Sarajevu pet svojih radova.

Umro je u Sent Luisu u Americi.

Apollonio Zvest — Herbarij, akvatinta

Odlikovanja

Za rad na društveno-političkom polju, predsednik Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, Josip Broz Tito, odlikovao je Ordenom bratstva i jedinstva sa srebrnim vencem i Ordenom zasluge za narod sa srebrnim zracima slikara Milenu Šotru.

VAJARSKI SIMPOZIJUM „MERMER“ U PRILEPU

Vajarski simpozijum „Mermer“ u Prilepu održan je i ove godine u julu i avgustu. Na simpozijumu su učestvovali umetnici: Lucijana Krakovska i Jacek Zjełinski iz Poljske, Milorad Damjanović i Momčilo Krković iz Beograda, Jože Cmrok i Milena Lah iz Zagreba i Duško Nikolić iz Niša.

MARJAN TREPŠE

Umro 4. oktobra 1964.

Marjan Trepše rođen je u Zagrebu 1897, gde je završio srednju školu i Umetničku akademiju, a studije je nastavio u Pragu i u Parizu na Akademiji Grand Chauxmiere kojom su u to vreme upravljali Othon Friesz i Maurice Vlaminck. Posle studija bio je dve godine nastavnik na Obrtnoj školi, a nakon toga neprestano je radio u Kazalištu.

Oko 1920. godine pripadao je grupi oko Proletnjeg salona i u to vreme slikao je figuralne kompozicije u enteriru i portrete, a kasnije je njegovo interesovanje usmereno na dalmatinski i zagrebački pejzaž. Trepše je značajan u našoj likovnoj umetnosti ne samo kao slikar i grafičar već i dramski i operski scenograf. Naročito su značajne njegove inscenacije za Eru s onog svijeta Jakova Gotovca i Turandota Đakoma Pučinića. Kao scenograf Trepše je radio trideset godina u Zagrebačkom kazalištu. Osim scenografijom Trepše se bavi i ilustracijom i karikaturoom a izradio je i niz dekoracija i nacrtu za kompozicije na staklu.

Sudjelovao je na mnogim značajnim izložbama: na izložbama Proletnjeg salona, na međunarodnim izložbama u inostranstvu i na retrospektivnim izložbama naše umetnosti. Na velikoj Internacionalnoj izložbi slikarstva, grafike i skulpture u Filadelfiji 1926. primio je zlatnu medalju za slikarstvo.

INFORMATIVNI BILTEN BROJ 16-17

Centar za dokumentaciju i informacije Saveza likovnih umetnika Jugoslavije

Odgovorni u rednik:
BOGOMIL KARLAVARIS

Tehnički urednik:
ALEKSANDAR SIVERT

Članovi redakcije:
VOJIN STOJIC,
RADA BUDISAVLJEVIC,
MIRJANA KAČAREVIC,
MOMČILO KRKOVIĆ

Adresa: Beograd, Terazije 26/II
Telefon: 21-871

Stampa FORUM — Novi Sad